4-NİSÂ SÛRESİ

Adını, âile hayatı ve kadınlarla ilgili düzenlemeleri içeren âyetlerdeki “nisâ: kadınlar” kelimesinden alan sûre, hicretten sonra dördüncü ve beşinci yıllarda, Medîne’de indirilmiştir. 176 âyettir.

Rahman ve Rahim olan

Allah’ın Adıyla!

Beni yoktan var edip üstün yeteneklerle donatan ve kulluk göreviyle yeryüzüne gönderen sonsuz şefkat ve merhamet sahibi yüce Rabb’imin adıyla, O’nun verdiği güç ve yetkiye dayanarak ve yalnızca O’nun adına okuyor, söylüyorum:

1-Ey insanlar! Sizi ilkönce **bir tek candan** yani Âdem'den **yaratan,** sonra **on**unla aynı özden, aynı unsur**dan** Havvâ adındaki **eşini var eden ve** böylece, **bu ikisinden bir çok erkekler ve kadınlar üretip** yeryüzüne **yayan Rabb'inize** gönülden bağlanarak buyruklarına itaat edin, dürüst ve erdemlice bir hayat sürerek kötülüğün her çeşidinden titizlikle **sakının!**

Öyleyse, "Allah aşkına! Allah'a yemin olsun! Allah şahittir ki!" diyerek **adına** yeminler edip **dileklerde bulunduğunuz Allah'a karşı** gelmekten sakının, emirlerine sımsıkı sarılarak kötülüklerden **korunun ve**

aranızdaki **akrabalık bağlarını koparmamaya büyük özen gösterin!**

Zira hiç unutmayın ki **üstünüzde, sizi sürekli gözetleyen bir Allah var!** İşte bu gerçeği hiç unutmadan, zayıf ve çaresiz kimselere kol kanat gerin, özellikle de yetimlerin hakkını çiğnememeye büyük özen gösterin:

2- Genellikle vefât eden akrabalarınız tarafından size emânet edilen **yetimlere,** -gerekli yaş ve olgunluğa ulaştıklarında- **mallarını** geri **verin; temiz olanı pis olanla değiştirmeyin!** Yâni helâl kazanç yerine, haramı tercih etmeyin! Örneğin, **yetimin malını** hileli yollarla **kendi malınıza karıştırıp yemeyin!** Aman dikkat edin; çünkü **bu, gerçekten çok büyük bir günahtır!**

3- Eğer yetim kızlarla veya dul kadınlarla evlendiğiniz takdirde, bu güçsüz ve korumasız bîçare**lerin haklarını** tam olarak **gözeteceğinizden emîn değilseniz** veya bu kadınlar size eş olarak pek de câzip gelmedikleri hâlde, kendilerine miras kalan servete sahip olmak için onlarla evlenmeyi düşünüyorsanız, **o zaman** böyle yetim kızlarla değil, **size helâl olan** ve hoşunuza giden diğer hür veya köle **kadınlardan ikisi, üçü ve** en fazla **dördü ile evlenin.** Bununla birlikte, eğer birden fazla kadınla evlendiğiniz takdirde, **onlar arasında da** eşitlik ve **adâleti yerine getiremeyeceğinizden endişe ederseniz, o zaman** sâdece **bir tane** hür kadınla evlenmeli **veya** bir çözüm olarak **elinizdeki** savaş esiri bir cariye **ile** yetinmelisiniz. Bu durumda, İslâm yönetimince onaylanan kölelik sözleşmesi, nikah akdi yerine geçer. **İşte bu** durum **adâletten ayrılmamanız için en uygun olanıdır.**

4-Evleneceğiniz **kadınlara,** evlilikte nikah bedeli olan **mehirlerini meşrû bir hak olarak** gönül hoşluğuyla **verin.** Bununla beraber, **kendi arzularıyla** mehrin **bir kısmını size bağışlarlarsa, onu da alıp gönül huzuruyla harcayabilirsiniz.**

5- Allah'ın, korumanız ve işletmeniz için **sizin sorumluluğunuza emânet ettiği** yetim, dul, hasta ve benzeri korunmaya muhtaç kimselere ait **malları,** henüz onu çekip çevirebilecek **olgunluğa erişmemiş olan** çocuk**lara** ve aklı ermeyenlere **vermeyin. Fakat** onları muhtaç durumda da bırakmayın. O malları işleterek elde edeceğiniz gelirle, **onların yeme içme ve giyim kuşam** gibi ihtiyaçlar**ını karşılayın.** Bu arada, iyiliklerinizin altında ezilmemeleri için **onlara** gönül alıcı tatlı ve **güzel sözler söyleyin.**

6-Sorumluluğunuz altındaki **yetimleri, evlenebilecekleri yaşa gelinceye kadar** kendi işlerini yapabilecek olgunluğa ulaşıp ulaşmadıklarını belirlemek amacıyla, ara sıra önemli sorumluluklar yükleyerek **deneyin. Yeterli bir olgunluğa ulaştıklarına kanaat getirdiğiniz zaman da, mallarını** hiç geciktirmeden **onlara teslim edin. Sakın ola ki, büyüyecekler** de mallarını elimizden alacaklar **diye alelacele ve bol keseden harcayarak mallarını yiyip bitirmeye kalkmayın! Eğer** yetimlere bakmakla yükümlü kişi **zengin ise,** yetimin malını yemekten kesinlikle **kaçınsın! Fakat fakir ise,** malı korumak ve geliştirmek için gösterdiği çabaya karşılık, ihtiyacına **uygun şekilde** ondan **yiyebilir. Onlara mallarını teslim ederken,** bunu belgelendirmek üzere, en az iki **şâhit tutun. Fakat** bütün şâhitlerin ötesinde, asıl dikkat etmeniz gereken bir şâhit var: **Allah'ın hesap soracak olması,** her şeye **yeter!**

7- Ölen **ana babanın ve** diğer yakın **akrabaların -ister az, ister çok olsun- geriye bıraktığı mallardan erkeklere** verilmesi gereken **bir pay olduğu gibi, kadınlara da** verilmesi gereken **bir pay vardır.** Hem de Allah tarafından **belirlenmiş bir pay!**

8- **Eğer** mirasın **paylaştırılması esnasında,** mirastan pay alamayan diğer **akrabalar, yetimler ve yoksullar da orada bulunurlarsa,** hiç olmazsa göz hakkı olarak **kendilerine bir şeyler verin ve** onlara, gönül alıcı **tatlı sözler söyleyin.**

9-Kendileri ölüp **arkalarında bakıma muhtaç çocuklar bırakacak olsalardı,** hâlleri nice olurdu diye **kendi çocukları adına endişe duyanlar,** yetimlerin hakkını çiğnemekten de öylece **korksunlar!** Yâni, kendilerini o vefât eden kişi yerine, onun yetim çocuklarını da kendi çocukları yerine koyup düşünsünler de, yürekleri sızlasın! Öyleyse, **Allah'ın** cezâlandırmasın**dan sakınsınlar ve** özellikle kul hakkı söz konusu ise, kesinlikle doğru şâhitlik edip, **doğru söz söylesinler!**

Peki, doğru söylemezlerse ne olur?

10-Yetimlerin mallarını haksız yollarla yiyenler, aslında bu davranışlarıyla **sâdece karınlarına ateş doldurmuş oluyorlar.** Çünkü bu günahları yüzünden, **çılgın bir ateşe gireceklerdir!**

Bu edep ve terbiye, bu adâlet ve insaf duyguları gönüllere telkin edildikten sonra, şimdi mirasta kimin ne kadar pay alacağı açıklanıyor:

11-Allah, çocuklarınızın alacağı miras **hakkında size** şunları **emrediyor:**

1-Bir erkeğe, iki kızın payına eşit miktarda pay verilmelidir.

2-Çocuklar arasında erkek yok da, iki veya **ikiden fazla kız varsa, onlara mirasın üçte ikisi düşer.**

3-Çocuk olarak yalnızca **bir tek kız varsa,** mirasın **yarısını alır.**

4-Erkek çocuk, kendisiyle birlikte başka bir mirasçı yoksa, mirasın tamamını alır. Fakat başka mirasçılar da varsa, onlar haklarını aldıktan sonra kalanı alır.

Ölenin **ana-babasına gelince:**

1-Eğer ölenin kız veya erkek **çocuğu** yahut çocukları **varsa, bıraktığı mirastan, ana-babasından her biri altıda bir pay alır.**

2-Eğer ölenin oğlu veya oğlunun... oğlu yok ise, baba, kendi payının yanı sıra, mirastan artanı da alır. Baba tek başına mirasçı olursa, bütün mirası alır.

3-Ölenin annesi, babası ve eşi varsa, anne eşten artanın üçte birini, baba da geriye kalanı alır.

4-Ölenin hiç **çocuğu yoksa ve ana-babası onun** tek **mirasçısı iseler, annesine üçte bir pay düşer.** Kalan üçte ikiyi de babası alır.

5-Ölenin çocuğu olmayıp, birden fazla kız veya erkek **kardeşleri varsa,** babası olsun olmasın, **annesine** yine **altıda bir pay düşer.** Çünkü iki kardeş, annenin payını yarıya düşürür. Bu durumda, eğer baba varsa, kalanı alır.

Çünkü kardeşler, her ne kadar annenin payını yarıya düşürüyorlarsa da, baba varken onlara miras düşmez. Nitekim kardeşler, ölenin çocuğu varken mirastan pay alamazlar. Fakat ölenin babası da, çocuğu da yoksa, -ki buna kelâle denir- kardeşler ancak o zaman mirastan pay alabilirler. Kelâlenin "ana bir" kardeşleri bu sûrenin on ikinci âyetinde; "ana-baba bir" veya "baba bir" kardeşleri ise, 176. âyetinde açıklandığı şekilde paylarını alırlar.

6-Ölenin çocuğu olmayıp, bir tek erkek veya kız kardeşi olsaydı, anne yine üçte bir pay alacaktı.

Bütün bu hükümler, ölenin **yapmış olduğu vasiyet**in yerine

getirilmesin**den veya** varsa **borçların**ın ödenmesin**den sonra** uygulanır. Önce borçlar ödenir, sonra vasiyet yerine getirilir ve en son miras paylaştırılır. Vasiyet genellikle ihmal edildiği için, âyette borçtan önce zikredilerek önemi vurgulanmıştır. Miras paylaşımında, erkek çocuklara kızların iki katı ve evlatlara anne-babadan daha büyük pay verilmesinin hikmetine gelince:

Ana-babanız ve çocuklarınızdan hangisinin size faydaca daha yakın olduğunu, dolayısıyla hangisinin mirastan ne kadar pay alması gerektiğini **siz bilemezsiniz.** Bunu en iyi Allah bilir. İşte bu hükümler, sizi sizden iyi tanıyan **Allah tarafından konulmuş** miras **paylaşım**

kanunlarıdır. O hâlde Allah'a güvenin ve emirlerine uyun. Zira **Allah** her şeyi **bilendir,** sonsuz **hikmet sahibidir.** Her zaman en uygun olanı yapar, asla yersiz ve yanlış hüküm vermez.

Eşlerin birbirlerinden alacağı mirasa gelince:

12-Ey erkekler!

Ölüp de geriye miras bırakan **hanımlarınızın;**

1-Kız veya erkek hiçbir **çocuğu yoksa, bıraktığı malın yarısı sizindir.** Kalan yarısı, diğer mirasçılara payları oranında dağıtılır.

2-Ama eğer hanımlarınızın **bir** veya daha fazla **çocuğu varsa, mirasın** sâdece **dörtte biri size kalır.** Dörtte üçü ise, diğer mirasçılara payları oranında dağıtılır. Kalan, -kız çocuklarla ikili-birli paylaşmak üzere- erkek çocukların, erkek çocuk yoksa babanın, baba yoksa dedenin, dede yoksa -kız kardeşlerle paylaşmak üzere- erkek kardeşlerindir. Ölenin hiçbir mirasçısı bulunmazsa, miras, İslâm devletinin bütçesine aktarılır.

Bu hükümler, hanımlarınızın **yapmış olduğu vasiyet**in yerine getirilmesin**den veya** varsa **borçlar**ının ödenmesin**den sonra** uygulanır. Önce borçlar ödenir, sonra vasiyet yerine getirilir ve son olarak miras paylaştırılır.

Siz ölür de hanımınıza miras bırakırsanız:

1-İster kız, ister erkek olsun, hiçbir **çocuğunuz yok ise, bıraktığınız malın dörtte biri hanımınıza kalır.**

2-Ama eğer bir veya daha fazla **çocuğunuz varsa,** hanımınız **mirasın** sâdece **sekizde birini alır.** Geri kalan, diğer mirasçılar arasında payları oranında dağıtılır.

Bu hükümler de, **yapmış olduğunuz vasiyet**in yerine getirilmesin**den veya** varsa **borçlar**ınızın ödenmesin**den sonra** uygulanır. Önce borçlar ödenir, sonra vasiyet yerine getirilir ve son olarak miras paylaştırılır.

“Ana bir” kardeşlerin alacakları paya gelince:

Ölenin babası veya -kız olsun erkek olsun- en az bir çocuğu varsa, kardeşler mirastan pay alamazlar. Fakat, **eğer bir erkek veya kadın,** babası ve çocuğu olmayan biri, yâni **bir kelâle olarak** ölüp **geriye miras bırakırsa;**

1-Eğer ölenin ana bir baba ayrı **bir erkek kardeşi veya** böyle **bir kız kardeşi varsa, bunların her birine altıda bir pay düşer.** Yâni, yalnızca bir erkek kardeş varsa altıda bir pay alır, yalnızca bir kız kardeş varsa, o da altıda bir pay alır.

2-Ama kardeşler **bundan daha fazla,** yâni iki veya ikinin üzerinde

iseler, mirasın üçte birini kız-erkek ayrımı yapmaksızın **aralarında** eşit olarak **paylaşırlar.**

“Ana-baba bir” ve “baba bir” kardeşlerin durumu ise, bu sûrenin 176. âyetinde ayrıca ele alınacaktır.

Bütün bu hükümler, mirasçıları **zarara uğratmayacak şekilde, yaptıkları vasiyet**in yerine getirilmesin**den veya borçlar**ın ödenmesin**den sonra** uygulanır.

İşte bunlar, doğrudan doğruya **Allah tarafından** emir ve **tavsiye olarak** gönderilen hükümlerdir, onlara uymalısınız. Zira **Allah** her şeyi **bilir,** kulları için en faydalı hükümleri koyar,

üstelik son derece merhametli ve **halîmdir.**

13-Bunlar, bizzat **Allah'ın çizdiği sınırlardır. Her kim Allah'a ve Elçisine itaat ederse, Allah onu,** ağaçlarının **altından ırmaklar çağıldayan ve sonsuza dek içinde yaşayacağı cennet bahçelerine yerleştirecektir. İşte en büyük kurtuluş, budur.**

14-Her kim de Allah'a ve Elçisine karşı gelerek O'nun çizdiği sınırları çiğnemeye kalkarsa, onu içerisinde sonsuza dek kalacağı korkunç **bir ateşe atacak ve alçaltıcı bir azâba mahkûm edecektir!** Fakat yalnızca

uhrevî cezâ her zaman caydırıcı olmayabilir. O hâlde, ey İslâm toplumunun yöneticileri, âile büyükleri; dinleyin:

15-İnanç, ahlâk, hukuk, siyaset, kültür ve benzeri alanlarda henüz Kurân'ın ortaya koyduğu olgunluk seviyesine ulaşamamış bir İslâm toplumunda **fuhuş yapan kadınlara,** suçun tam olarak isbatlanması için, **aranızdan dört** âdil **şahidin** onlar aleyhinde **şahitliğini şart koşun.** Şâhitler onların bu suçu işlediklerine dâir **şahitlik ederlerse, ölüm onları alıp götürünceye veya Allah onlara** tövbe etmeyi ve iffetli bir hanım olmayı nasip ederek **bir çıkış yolu gösterinceye**

yâhut bir sonraki toplumsal aşamanıza uygun yeni tâlimatlar (24-Nur: 2,3) gönderinceye **kadar, onları** -hem cezâlandırmak, hem ıslâh etmek için- **evler**iniz**de** göz hapsinde **tutun.**

16-Ayrıca, **içinizden iki kişi** evlilik dışı ilişkiye girerek **zina ederse, her ikisini de** işledikleri suça ve içinde bulunduğunuz toplumsal şartlara uygun bir şekilde **cezâlandırın. Eğer** cezâlarını çektikten sonra **tövbe edip uslanırlarsa,** geçmişte yaptıklarını yok sayarak **onları bağışlayın. Zira Allah, çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.**

Evet, çok merhametlidir, tövbeleri kabul eder; fakat şu da var ki:

17-Allah'ın kesin olarak kabul edeceği tövbe, ancak câhillik edip günah işleyen, fakat bunu alışkanlık hâline getirmeyip **bir an önce tövbe eden kimseler içindir. İşte Allah, onları bağışlayacaktır. Çünkü O,** her şeyi **bilendir,** sonsuz **hikmet sahibidir.**

18-Yoksa, hayatı boyunca **kötülük işleyip duran ve nihâyet kendisine ölüm gelip çatınca da,** hayattan ümit kestiği için **"Şimdi tövbe ediyorum!" diyen** sözde mümin**lerin ve kâfir olarak ölenlerin** son nefeslerindeki **tövbeleri kabul edilmeyecektir.**

İşte böylelerine, can yakıcı bir azap hazırlamışızdır!

Bu ikisi arasındakilere, yâni bir kötülük işledikten sonra hemen tövbe etmeyen, fakat bu kötülüğü ömrünün sonuna kadar da sürdürmeyen müminlere gelince, onların durumu Allah'a kalmıştır; dilerse bağışlar, dilerse cezâlandırır.

19-Ey iman edenler! Vefât eden akrabalarınızın geride bıraktığı **kadınları, miras yoluyla** bir eşya gibi **zorla almanız size helâl değildir.** Onlarla ancak kendi rızalarıyla evlenebilirsiniz. Eşleriniz **açıkça yüz kızartıcı bir suç işlemedikleri sürece, onlara** evlilik bedeli veya hediye olarak **vermiş olduğunuz herhangi bir şeyi geri almak için kendilerine baskı**

yapmayın. Fakat aldatma, fuhuş, iffetsizlik ve benzeri bir suç işlerler ve bu ispatlanırsa, boşanmaya kendileri sebep olduğu için, onlara vermiş olduğunuz evlilik bedelini, yani mehri geri alabilirsiniz.

Hanımlarınıza güzel davranın. Onlara sevgi ve merhametle yaklaşın, tatlı dilli, güler yüzlü ve insaflı olun. **Onlardan hoşlanmayacak olsanız bile,** sırf bu yüzden yuvanızı yıkmayın. Bilemezsiniz, **sizin hoşlanmadığınız bir şeyi, Allah pek çok hayra sebep kılmış olabilir.**

Ama her şeye rağmen, boşanmaktan başka çare kalmamışsa:

20-Eğer başka bir kadınla evlenmek üzere şimdiki **eşinizi boşamaya karar vermişseniz, ona** mehir olarak **yükler dolusu** mal ve servet **vermiş olsanız bile, ondan bir şeyi geri almayın!** Fuhuş yaptı diye eşinize **iftira ederek ve apaçık bir vebâl yüklenerek verdiğinizi geri mi alacaksınız?** Böyle çirkin bir davranış, bir insana yakışır mı hiç?

21-Hem karı-koca olarak **birbirinizle** bu kadar **içli-dışlı olduktan** ve hem ruhunuzla, hem bedeninizle âdetâ bir bütün hâline geldikten **sonra, hangi yüzle onlara verdiklerinizi geri alacaksınız? Oysa onlar,** nikah kıyılırken **sizden sapasağlam bir söz**

almış ve bu söze ne kadar da güven duymuş**lardı.**

22-Geçmişte olanlar bir yana, -ki Allah onları affetmiştir- **babanızla** veya dedenizle **evlilik yapmış** yahut zina etmiş **olan kadınlarla evlenmeyin! Çünkü bu,** ilâhî **gazâba sebep olan utanç verici bir davranış ve son derece çirkin bir âdettir!** Geçmişte işlenen günahlar affedilmekle birlikte, yapılan bu tür nikâhlar hukuken geçersiz sayılacaktır.

23-Şu kadınlarla evlenmeniz, **size haram kılınmıştır:**

1-**Anneleriniz** ve nineleriniz.

2-Kızlarınız ve torunlarınız.

3-En azından ana veya baba bir olan **kız kardeşleriniz.**

4-Annelerinizin ve babalarınızın halaları dahil olmak üzere **halalarınız.**

5-Annelerinizin ve babalarınızın teyzeleri dahil olmak üzere **teyzeleriniz.**

6-Kız kardeşlerinizin ve erkek kardeşlerinizin kızları ve torunları, yâni yeğenleriniz.

7-Sizi emzirmiş olan süt anneleriniz ve onların anneleri.

8-Süt annelerinizin gerek öz, gerek süt kızları olan **süt bacılarınız** ve onların kızları.

9-Kendileriyle ister gerdeğe girmiş, ister girmemiş olun, **hanımlarınızın** gerek öz, gerek süt **anneleri** ve nineleri.

Emzirme sebebiyle evlenilmesi yasak olan kadınlar şunlardır: 1-Süt anneniz: Sizi emziren kadının kendisi. **2-Süt bacılarınız:** Sizi emziren kadının gerek öz, gerek süt kızları. **3-Süt yeğenleriniz:** Sizi emziren kadının gerek öz, gerek süt çocuklarının kızları. **4-Süt nineleriniz:** Sizi emziren kadının gerek öz, gerek süt anneleri ve nineleri. **5-Süt teyzeleriniz:** Sizi emziren kadının gerek öz, gerek süt kız

kardeşleri. **6-Süt halalarınız:** Sizi emziren kadının kocasının gerek öz, gerek süt kız kardeşleri. **7-Üvey süt anneleriniz:** Sizi emziren kadının kocasının diğer hanımları. **8-Süt kızlarınız:** Kendisiyle gerdeğe girdiğiniz eşinizin emzirdiği kızlar. **9-Süt gelinleriniz:** Eşinizin süt oğul ve torunlarının hanımları. **10-Süt torunlarınız:** Yine eşinizin süt oğul ve torunlarının gerek öz, gerek süt kızları. **11-Süt kaynananız:** Kendisiyle gerdeğe girmemiş bile olsanız, eşinizin süt annesi ve süt ninesi. **12-İki kız kardeşi aynı nikahta birleştirmek:** Yâni eşinizi boşamadan, onun süt bacısı, süt halası, süt teyzesi veya süt yeğeniyle evlenmeniz yasaktır. Çünkü “Kan bağı

sebebiyle haram olanlar, süt emme yoluyla da aynen haram olur.”(Buhari, Nikah 20; Müslim, Rada 2.)

10-Kendileriyle gerdeğe girmiş olduğunuz hanımlarınızın önceki kocaların**dan olan ve** genellikle **sizin korumanız altında bulunan üvey kızlarınız** ile evlenmeniz de size haramdır. **Fakat anneleriyle henüz gerdeğe girmemişseniz,** onları boşadıktan sonra kızlarıyla evlenmenizde **size bir günah yoktur.**

11-Öz oğullarınızın ve torunlarınızın **hanımları,** yâni gelinleriniz,

12-Ve bir kadını, kendi yeğeni, teyzesi halası veya **bacısı ile aynı nikah**

altında bulundurmanız da size haram kılınmıştır. **Ancak geçmişte olanlar bunun dışındadır.** Allah'ın hükmü öğrenilir öğrenilmez evlilik sona erdirildiği takdirde, İslâm'ı tanımadan önce yapılan gayri meşrû evliliklerden dolayı kişiye sorumluluk yoktur. **Çünkü Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.**

24-Ayrıca, evli kadınlar ile evlenmeniz de size haram kılınmıştır. **Ancak** savaş esiri olarak **elinizde bulunan** cariye**ler,** -esirler arasında kocalarının bulunmaması şartıyla- **bunun dışındadır.** Savaş esiri kadınlar, asıl memleketlerinde evli bile olsalar cariye olarak alınabilir veya kendileriyle

evlenilebilir. Çünkü kölelik hâli, önceki nikahı hukuken geçersiz kılar.

Bu yasaklardan ayrı olarak, Peygamberin vefât edip geride bırakacağı eşleriyle evlenmeniz de haramdır (33-Ahzâb: 53).

İşte bu sayılanlar, **Allah'ın size farz kıldığı ilâhî kanunlar olarak** bildirilen ve mutlaka kaçınmanız gereken yasaklardır. **Bunların dışında kalan** diğer kadın**lara gelince, iffetli olmak ve fuhuştan uzak durmak şartıyla,** evlilik bedeli olan **mehirlerini ödeyerek onlarla evlenmeniz size helâldir. O hâlde, onlardan** bir eş olarak **yararlanmanıza karşılık,** belirlenen mehir **ücretlerini**

vazgeçilmez **bir hak olarak kendilerine verin. Fakat mehir miktarı belirlendikten sonra da, karşılıklı anlaş**arak belirlenen miktarı yükseltmenizde veya azalt**manızda hiçbir sakınca yoktur.**

Kuşkusuz Allah, her şeyi en mükemmel şekilde **bilendir,** en güzel ve yerli yerince **hüküm verendir.**

25-Ey İslâm toplumunun yöneticileri, zenginleri, âile büyükleri! **İçinizden, Müslüman hür kadınlarla evlenmeye** maddî yönden **gücü yetmeyenler,** savaş esiri olarak **elinizde bulunan** ve daha sonra **Müslüman** olmuş **cariyelerden** birisiyle -çünkü cariyenin mehri hüre nazaran daha düşüktür-

evlensinler. Siz de bu konuda onlara yardımcı olun. Böylece fuhşun önüne geçmiş olursunuz. İnsanları toplumsal sınıf ve statülerine göre değil, inanç ve eylemlerine göre değerlendirmelisiniz. Unutmayın ki, **sizin iman** ve samîmiyet derece**nizi de en iyi bilen** ve cariyelerle evlenebileceğinizi söyleyen, **Allah'tır.** Zaten köle olsun hür olsun, sonuçta **hepiniz aynı** özden ve aynı **soydansınız.** Hiç kimse, doğuştan üstün veya aşağılık olamaz. **O hâlde, zina etmeyen, metres hayatı yaşamayan ve gizli dost tutmayan böyle namuslu cariyelerle, efendilerinin** onları size bağışladığına dâir **iznini alarak evlenin ve** evlilik bedeli olan **mehirlerini de kendilerine güzelce**

verin. Eğer evlendikten sonra cezâ gerektiren **yüz kızartıcı bir suç işleyecek olurlarsa, onlara, hür kadınlara verilen cezânın yarısını** verin. Çünkü cariyelerin toplumsal statüsü ve içinde yetiştikleri olumsuz şartlar, bunu gerektirmektedir.

Bu cariyelerle evlenme izni, **içinizden** kendine hâkim olamayıp **sıkıntıya** ve zina tehlikesine **düşmekten endişe edenler içindir. Bununla birlikte,** bekârlığın sıkıntılarına **sabred**ip, hür bir kadınla evleninceye dek bekle**meniz, sizin için daha iyidir.** Zira ortak kültürü paylaşan eşler daha mutlu, sağlıklı ve uyumlu bir âile oluştururlar. Gerçi ne kadar titiz davransanız da, mutlaka hatalar,

kusurlar olacaktır, fakat ihlâs ve samimiyetle Rabb'inize yöneldiğiniz sürece, bunlar bağışlanacaktır. Çünkü **Allah, çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.** İşte bu merhametin tecellîsî olarak:

26-Allah, dünya ve âhirette mutlu olmanızı sağlayacak prensipleri **size açıkça bildirmek, sizi de öncekilerin** yürüdüğü hidâyet **yollarına iletmek ve** kötülükleri ortadan kaldırıp **günahlarınızı bağışlamak istiyor.** İşte bu yüzden size âyetlerini gönderiyor. Hiç kuşkusuz **Allah,** her şeyi en iyi **bilendir,** sizin yararınız için en uygun **hüküm verendir.**

Ama doğru yolda yürümenizi engellemek isteyenler de her zaman olacaktır:

27-Allah, yüzünüze bakıp **sizleri bağışlamak istiyor; arzu ve heveslerinin esiri olan** kâfir ve münâfık**lar ise, büsbütün** sapıp **yoldan çıkmanızı istiyorlar.**

28-Buna karşılık **Allah,** gerek din adına uydurulan hurâfelerin, gerekse saçma sapan töre ve geleneklerin sırtınıza acımasızca yüklediği **yüklerinizi hafifletmek istiyor. Çünkü insanoğlu,** ne kadar üstün yeteneklere sahip olsa da mükemmel değildir, birçok yönlerden **zayıf**

yaratılmıştır. O hâlde, her şeyi en mükemmel bilen, tam bilen, yanılma ve haksızlık yapma ihtimali olmayan Allah'ın sözüne kulak verin:

29-Ey iman edenler! Birbirinizin mallarını haksız yollarla yemeyin; ancak, karşılıklı anlaşmaya dayalı bir alışveriş, yahut hediye, miras, vasiyet, sadaka, mehir, tazminat gibi meşrû yollarla elde ettiğiniz kazançlar **hariç.** Bununla birlikte, ilk bakışta karşılıklı anlaşmaya dayalı bir alışveriş gibi görünen, fakat aslında, bir tarafın bilgisizliği, tecrübesizliği yahut çâresizliği sebebiyle aldatıldığı, açıkça zarara uğratıldığı ticârî ve hukukî işlemler de haksız kazanç kapsamına

girer. Çünkü bir kişinin kendisine yapılan haksızlığı kabullenmesi, bunu zulüm olmaktan çıkarmaz. **Bir de,** haksız yere **birbirinizin canına** veya intihar ederek kendi canınıza **kıymayın! Doğrusu Allah, size karşı** son derece şefkatli ve **merhametlidir.** Siz de O'nun merhametine lâyık olmaya çalışın. Unutmayın ki:

30-Her kim düşmanca duygularının esiri olup **böyle bir zulüm işleyecek olursa, onu cehenneme atacağız! Bu, Allah'a göre çok kolaydır.** O hâlde, hiç kimseye zulüm ve haksızlık etmeyin. Gerçi melekler gibi günahsız olmanızı da beklemiyoruz:

31-Eğer siz, size yasaklanan büyük günahlardan kaçınabilirseniz, Biz de ufak tefek **suçlarınızı bağışlar ve sizi** muhteşem ikramlarla ağırlayacağımız **şerefli bir makâma yüceltiriz!** O hâlde, bu nîmetleri kazanmak için gayret gösterin, hiç olmayacak hayâller peşinde koşarak oyalanmayın:

32-Allah'ın, kiminizi diğerlerinden daha üstün kıldığı ve doğuştan gelen, çalışmakla elde edilemeyen bir takım meziyet ve **nîmetleri** boş bir kuruntuyla **arzu etmeyin.** Çünkü Allah sizi, kendisinin verdiği güç, kabiliyet ve imkanlar oranında değil, içinde bulunduğunuz şartlar dahilinde, bunları ne ölçüde kullandığınıza, bu yolda ne

kadar çaba harcadığınıza göre hesaba çekecektir. Dolayısıyla, **erkekler de kendi kazandıklarından bir pay alacaklar, kadınlar da kendi kazandıklarından -**güç ve imkânları oranında- **bir pay alacaklardır.** Evet, saçma ve anlamsız isteklerde bulunmayın, fakat **Allah'ın lütuf ve nîmetlerinden** size de bahşetmesini, en yüce makamlara çıkarmasını elbette **dileyin! Hiç kuşku yok ki Allah, her şeyi bilmektedir.** Ve her hak sahibine, hakkını verecektir:

33-Gerek ana babalar, gerek diğer **akrabalar, gerekse** evlilik **sözleşme**si **yaptığınız kimseler olsun; hepsinin bıraktığı mallar için** belirli **mirasçılar**

tayin ettik. O hâlde, her birine paylarını eksiksiz **verin. Kuşkusuz Allah, her şeye şâhittir.**

Fakat erkek, kadına göre daha çok miras alacaktır, çünkü:

34-Erkekler, hanımlarını koruyup gözetmekle yükümlü olup, onlar **üzerinde** âmir ve **yöneticidirler. Çünkü Allah,** insanlardan **bazılarını** yaratılışça **diğerlerinden daha üstün kılmıştır.** Daha güçlü, cesaretli ve dayanaklı olan erkek, bu görev için daha uygundur. Tabiatı gereği kadın duygusal, yufka yürekli, zayıf ve nârin olduğundan, aileyi yönetme ve onu dış tehlikelerden koruma görevi onun sırtına yüklenmemelidir. **Ayrıca**

erkekler, çalışıp para kazanmak ve **mallarından harcama yapar**ak âilenin geçimini sağlamakla yükümlüdür**ler.** Yükümlülük de aynı oranda yetki gerektirdiğinden, âile reisi erkek olmalıdır.

O hâlde, iyi kadınlar, Allah'a gönülden boyun eğen, İslâm'a aykırı bir istekte bulunmadıkları sürece kocalarına **itaat eden ve Allah'ın koruduğu** ve korunmasını emrettiği namuslarını, âile içi mahremiyet ve **gizlilikleri koruyan kadınlardır.**

Yuvanızın yıkılmasına sebep olabilecek **çirkin** ve iffetsizce **davranışlarından korktuğunuz kadınlara gelince, onlara** önce, Allah'ı ve âhiret gününü

hatırlatarak ve yaptıkları çirkin davranışların mutlaka cezâlandırılacağı konusunda kendilerini uyararak güzelce **nasihat edin,** isyankârlıklarından vazgeçmezlerse, sizi kaybettikleri takdirde neler hissedeceklerini onlara göstermek için, bir süre ilginizi azaltarak **onları yataklarında yalnız bırakın,** bu da fayda vermeyecek olursa, bir âile faciasını önlemek için son çare olarak, gerekirse **onları** hafifçe **dövebilirsiniz. Eğer** bundan sonra **size itaat ederlerse,** geçmişte olanları affedin; önceki kusurlarını bahâne ederek **onları incitmeye kalkmayın.** Unutmayın ki, sizin bir çok günahınızı affeden ve sizden çok daha güçlü olan **Allah yücedir, büyüktür.** Siz de yücelik

istiyorsanız, âdil ve merhametli olmalısınız.

Âilede iyice huzursuzluk baş göstermişse, o zaman iş büyüklere düşer. O hâlde, ey âile büyükleri, hâkimler ve yöneticiler!

35-Şâyet karı kocanın **aralarının** iyice **açılmasından** ve artık yuvanın yıkılacağından **endişe ederseniz, erkeğin ve kadının âilelerinden âdil birer hakem** tayin edip onlara **gönderin. Her iki taraf da** iyi niyetle **işi düzeltmek isterlerse, Allah** kalplerine sevgi ve merhamet ilham ederek **onları** yeniden **barıştıracaktır.** Öyle ya, **Allah** her şeyi **bilir,** her şeyden **haberdardır.**

Her şeyi bilen Allah, âile ve toplumun huzuru için sizlere emrediyor:

36-Yalnızca **Allah'a kulluk** ve ibâdet **edin, hiçbir şeyi** ve hiç kimseyi **O'na denk tutmayın! Ana babaya ve** diğer **yakın akrabaya, yetimlere ve yoksullara,** gerek soy, gerek mesafe, gerekse inanç bakımından size **yakın ve uzak komşulara, birlikte olduğunuz** iş, yol veya hayat **arkadaşınıza, yolda kalmış kimselere, emriniz altındaki** köle, cariye, hizmetçi ve işçi**lere iyilik edin.** Şunu iyi bilin ki **Allah, kendini beğenen kibirli insanları sevmez:**

37-Onlar, hem kendileri cimrilik yapar, hem de çevresindekilere

cimriliği tavsiye ederler. Allah'ın kendilerine lütfedip bağışladığı nîmetleri yoksullara vermemek için **gizlerler. İşte** böyle **nankörlere, alçaltıcı bir azap hazırladık!**

O hâlde cimri davranmamalı, mallarınızı Allah için harcamalısınız, fakat:

38-Allah'a ve âhiret gününe gerçekte inanmadıkları hâlde, sırf başkalarına gösteriş yapmak amacıyla mallarını yoksullara **harcayanları da** Allah elbette sevmez. Evet, **şeytanı arkadaş olarak seçenler, ne kötü bir arkadaş ediniyorlar!**

39-Oysa Allah'a ve âhiret gününe inanıp O'nun bağışladığı nîmetlerden bir kısmını O'nun yolunda **harcamış olsalardı, kendileri için ne** iyi **olurdu!** Şunu unutmasınlar ki, **Allah onları** ve yaptıkları kötülükleri **gâyet iyi biliyor.** Ve hepsinin hesâbını soracaktır

40-Çünkü **Allah,** hiç kimseye **zerre kadar bile haksızlık etmez;** küçük olsun büyük olsun, herhangi **bir iyilik yapılmışsa, onu kat kat artırır ve** ayrıca **kendi katından büyük bir ödül bahşeder.**

Buna rağmen, ne cüretle Allah'ın âyetlerine karşı gelebiliyorlar?

41-Peki, Diriliş Günü **her ümmetten bir** Peygamberi kendi ümmetine karşı **şâhit** tutacağımız gibi, **seni de** ey Muhammed, **bu ümmete karşı şâhit tuttuğumuz zaman,** o günahkârların hâli **nice olacak?**

42-Bugün Allah'ın âyetlerini **inkâr edip Peygambere başkaldıranlar, o Gün** cehennem azâbını karşılarında görünce, "Âh, keşke mezarımızdan hiç çıkarılmasaydık da, toprak olup gitseydik!" diye feryâd ederlerken, **yerin dibine geçirilmiş olmayı ne kadar da arzu edecekler!** İşte o gün zâlimler, yaptıklarının hesabını bir bir verecek **ve olup biten hiçbir şeyi Allah'tan gizleyemeyecekler!**

O hâlde Allah'a gönülden itaat etmeli, hele bu itaatin en önemli göstergesi olan namazı, gözünüz gibi korumalısınız:

43-Ey iman edenler! Sarhoşluk verici her türlü içkiden, uyuşturucudan uzak durun! Ama eğer bu günahı işleyip sarhoş olmuşsanız, **sarhoşken, ne söylediğinizi bilinceye,** yâni iyice ayılıp kendinize gelinceye **kadar** namaza yaklaşmayın **ve** cinsel ilişki veya şehvetle meni boşalması sonucu boy abdesti almanız gereken bir durumda, yâni **cünüp iken de, -**hastalık, **yolculuk** ve su bulamama **durumu hariç-** tepeden tırnağa **yıkan**ıp boy abdesti al**madıkça,** yine **namaza yaklaşmayın.** Ay hâli görmekte olan bir

kadın da aynen cünüp gibidir. Cünüp olan kişi boy abdesti almadıkça namaz kılamaz, Kurân okuyamaz, Kâbe'yi tavaf edemez ve mescide giremez.

Ama eğer hasta veya yolculuk hâlinde iken abdest almanız veya yıkanmanız gerektiği hâlde, buna imkân bulamamış **iseniz, yâhut** hasta veya yolcu olmadığınız hâlde, **tuvalet ihtiyacınızı gidermiş veya bir kadınla** aşırı derecede şehvet uyandıracak şekilde **temasta bulunmuş olur da,** abdest alacak veya yıkanacak **su bulamazsanız,** ya da bulduğunuz suyu kullanmanıza herhangi bir engel varsa, o zaman, namaza bir ön hazırlık olarak şöyle teyemmüm alın: **temiz bir toprak** veya taş, kireç, kum ve benzeri toprak

cinsinden bir madde **bulun ve** ona ellerinizi hafifçe sürüp çırptıktan sonra, ellerinizi **yüzünüze ve kollarınıza sürün.** Zorunlu hâllerde, bu da abdest veya gusül, boy abdesti yerine geçer.

İşte Allah, size böyle kolaylıklar sunuyor. Zira **Allah çok merhametli, çok bağışlayıcıdır.**

Namaz ve diğer ibâdetlerle içe doğru derinleşirken, dış dünyayı da ihmal etmeyin. Çünkü her zaman çevrenizde, size kin besleyen düşmanlarınız olacaktır:

44-Kendilerine Kitaptan bir pay verilen şu Yahudi**lere bir baksana;** doğru yolu bırakıp **sapıklığı tercih ettikleri yetmiyormuş gibi, sizin de yoldan çıkmanızı istiyorlar!** Üstelik bunu, size dost görünerek yapmaya çalışıyorlar.

45-Korkmayın, **Allah kimlerin size düşmanlık beslediğini çok iyi biliyor.** O hâlde, dostunuzu düşmanınızı O'nun direktifleri doğrultusunda belirleyin. Unutmayın ki, size **dost olarak da, yardımcı olarak da Allah yeter.** Bu yüzden sizi savaş meydanında yenemeyeceklerini anlayan kâfirler, türlü planlarla, hile ve tuzaklarla aranıza fitne sokmaya çalışacaklar:

46-Yahudiler arasında öyle düşük karakterli **kimseler var ki, kelimelerle oynayıp anlamlarını çarpıtıyor ve** Peygamberin huzurunda konuşurken, güya **inancınıza hakaret amacıyla** tıpkı sarhoş gibi **dillerini eğip bükerek:**

“Semi’na ve eta’na!: İşittik ve itaat ettik” yerine **“Semi’na ve asayna!: İşittik ve isyan ettik!”** diyorlar.

“Sen izin vermedikçe konuşamayız!” veya **“Asıl sen bizi dinle, çünkü sen dinlenilmeye lâyık değilsin!”** anlamına gelebilecek kaypak kelimelerle “Vesma’ ğayra musma’!” diyorlar.

Ve hem “Bizi gözet!”, hem de “Hey, bizim çoban!” anlamına gelebilecek şekilde **“Râinâ!” diyorlar.**

Hâlbuki onlar, kelimeleri çarpıtmadan, adam gibi;

“İşittik ve itaat ettik!” “Bize kulak ver!” ve “Bizi gözet ve âdil bir hakem ve yönetici olarak aramızda hükmet**!” demiş olsalardı, elbette bu, kendileri için en doğru ve en uygun davranış olurdu. Fakat** öyle olmadı, çünkü **Allah,** nankörce davranıp Son Elçiyi **inkâr etmeleri yüzünden** kalplerini mühürleyerek **onları lânetlemiştir,** bundan dolayı içlerinden **pek azı hariç, iman etmezler.**

Ama her şeye rağmen, bu lânetten kurtulmaları mümkündür:

47-Ey kendilerine Kitap verilmiş olan Yahudi ve Hıristiyan**lar! Elinizdeki** tahrif edilmemiş ilâhî bilgi**leri onaylayıp pekiştirmek üzere indirmiş olduğumuz** şu Kurân'**a iman edin! Aksi hâlde, ya bazılarınızın** hakîkati işitme, görme ve dile getirme yeteneklerini tamamen ellerinden alarak **yüzlerini silip arkasına döndüreceğiz, ya da Cumartesi yasağını çiğneyenleri lânetlediğimiz gibi, sizi de** ömür boyu alçaklık ve perişanlığa mahkûm ederek **lânetleyeceğiz! Allah'ın emri, mutlaka yerine getirilecektir.**

Sakın ola ki, “Ne de olsa Allah’a iman ediyoruz, nasılsa bağışlanırız!” ümidiyle Allah’ın âyetlerine sırt çevirmeyin! **Unutmayın ki:**

48-Allah, kendisine ortak koşulmasını -zamanında tövbe edilmediği takdirde- **asla bağışlamaz.** Bir kimse Allah’a inansa bile, O’ndan başka ilâhlara tapınarak yahut ilâhî hükümleri reddedip arzu ve heveslerini ilahlaştırarak Allah’a ortak koşar ve tövbe etmeden ölürse, Allah onu asla affetmeyecektir. **Bundan daha hafif günahları ise, dilediği kimseler için bağışlayabilir.** Fakat müşriklerin bağışlanması, asla söz konusu olamaz. Çünkü **Allah’a ortak koşanlar,** O’na **iftira ederek korkunç bir günah işlemişlerdir!**

49-İşledikleri bunca günahları görmezlikten gelerek **tertemiz olduklarını iddia edenleri görüyorsun, değil mi? Hayır,** “Benim kalbim temiz!” demekle hiç kimse temizlenmiş olmaz, **aksine Allah, dilediğini tertemiz kılıp yüceltir.** Dolayısıyla gerçek anlamda temizlik, ancak O’nun hoşnutluğunu kazanmakla elde edilebilir. Bunun da tek yolu, O’nun gönderdiği ilkelere uygun bir hayat yaşamaktır. Demek ki, -hangi ırktan, hangi sınıftan olursa olsun- **hiç kimseye kıl kadar haksızlık edilmeyecek,** hiç kimseye hak etmediği bir cezâ veya ödül verilmeyecek**tir.**

50-Bak, nasıl da Allah'a karşı olmadık **yalanlar uyduruyorlar!** "Allah bizi ayrıcalıklı bir millet olarak seçip yüceltmiştir ve ne yaparsak yapalım, bizi asla cezalandırmayacaktır! Bu yüzden, O'nun gönderdiği Son Elçiye ve Kurân'a iman etmek zorunda değiliz!" diyerek, hiç çekinmeden O'nun adına yalan söylüyorlar! **Bu apaçık günah,** baş aşağı cehenneme atılmaları için **onlara yeter!**

51-Kendilerine Kitaptan bir pay verilenlere bir baksana; hükmüne kayıtsız şartsız boyun eğdikleri din adamlarına, yâni **cibt'e ve** ilâhî kanunlara aykırı hükümler veren azgın güçlere, yâni **tağut'a inanıyorlar.**

Ayrıca, putperest **kâfirler için, "Bunlar** ne kadar müşrik olsalar da, **Müslümanlardan daha doğru yoldadırlar!" diyorlar.** Aslında böylece, kendi dinlerini de inkâr etmiş oluyorlar.

52-İşte bunlar, Allah'ın lânet ettiği kimselerdir! Allah da kime lânet etmişse, artık onu kurtaracak bir yardımcı bulamazsın.

53-Bunlar hangi yetkiyle dilediklerini cennetlik, dilediklerini cehennemlik ilân ediyorlar? **Yoksa onlara** ilâhî egemenlik ve **hükümranlıktan bir pay mı verilmiş? Eğer öyle olsaydı** ve bu cimri insanlara bu konuda yetki

verilseydi, **insanlardan bir incir çekirdeği** kadar iyiliği **bile esirgerlerdi.**

54-Yoksa onlar, kendi ırkları dışındaki **insanları, Allah'ın engin rahmetiyle onlara verdiği** Kitap, peygamberlik gibi nîmetler **yüzünden kıskanıyorlar mı? Oysa** daha önce **İbrahim'in nesline** -ki sen de o nesildensin- **Kitap ve** Kitaptaki bilgileri pratik hayata uygulama yeteneği olarak **hikmet vermiş ve onlara büyük bir hükümranlık bahşetmiştik.**

55-Ama hâlâ **içlerinde ona inananlar da var, ondan yüz çevirenler de var.** İşte, şimdi de Son Elçiyi yalanlıyorlar. O hâlde, onlara **cehennemin çılgın alevi yeter!**

56-Evet, **âyetlerimizi inkâr edenleri öyle** korkunç **bir ateşe atacağız ki, derileri kavrulup döküldükçe, azâbı iyice tatsınlar diye,** her defasında **onun yerine** taze **deriler yaratacağız.**

Kuşkusuz Allah, sonsuz kudret ve hikmet sahibidir.

57-İman edip doğru ve yararlı işler yapanlara gelince, onları da ağaçlarının **altından ırmaklar akan ve**

sonsuza dek içinde yaşayacakları cennet bahçelerinde ağırlayacağız. Onlara orada **tertemiz eşler vardır. Biz onları, koyu bir gölgeliğe,** yâni olabildiğince keyif ve mutluluk içinde yaşayacakları sonsuz nîmetler diyarına **yerleştireceğiz.** İşte bu nîmetleri hak edebilmeniz için:

58-Allah size, emânet ve yetki**leri** o konuda güvenilir ve yetenekli olan **ehline vermenizi ve insanlar arasında hüküm verdiğiniz zaman,** kim olursa olsun **adâletle hükmetmenizi emrediyor.** Bakın, **Allah size ne güzel öğüt veriyor!** Hiç kuşkusuz **Allah** her şeyi **işitendir, bilendir.**

Ve işte, en büyük emânetin verileceği yer:

59-Ey iman edenler! Allah'a kayıtsız şartsız **itaat edin,** O'nun buyruklarını size ileten bir elçi olarak, **Peygambere** de kayıtsız şartsız **itaat edin; bir de,** Kurân ve Sünnete aykırı hüküm vermedikleri sürece, **siz**in gibi müminler**den olan** ve bu iki kaynak tarafından **yetki sahibi** kılınan **kimselere,** yâni Müslüman ve âdil yöneticilere, İslâm âlimlerine, âile büyüklerine birlikte yaşadığınız insanlardan sizden herhangi bir şey isteyenlere ve benzeri itaat edin! Fakat onlara itaat, Allah'a ve Peygambere itaat gibi kayıtsız şartsız olmamalıdır:

Şâyet böyle, sizden bir şeyler isteyen, size yaşantınızla ilgili emirler veren yaşantınızla insanlarla **herhangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, -eğer Allah'a ve âhiret gününe gerçekten inanıyorsanız- o** anlaşmazlık konusu**nu Allah'a ve Peygambere danışmalısınız.** Yâni, yöneteni-yönetileniyle, âlimi-câhiliyle, kadını-erkeğiyle ey müminler! Hayat proğramınızla ilgili, sizi yöneten idarecilerle, size dininizi öğreten âlimlerle, âilenizin bir ferdiyle veya diğer insanlarla her hangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, çözüm için Allah'ın kitabına, yâni Kurân'a ve Peygamberin Allah'tan aldığı diğer talimatlara, yani Sünnet'e

başvurmalısınız. Bunu yapmak için de, -en azından ortaya konan delilleri anlayabilecek düzeyde- Kurân ve Sünnet bilgisine sahip olmanız gerekmektedir.

Eğer anlaşmazlığın çözümüyle ilgili Kurân ve Sünnette açık bir hüküm bulamazsanız, bu iki kaynağın temel prensipleri çerçevesinde anlaşacağınız çözümler üretmelisiniz.

İşte bu, sizin için **en hayırlı ve sonuç itibariyle en güzel** davranış şekli**dir.** Ve bu konudaki tavrınız, kimin Müslüman kimin münâfık olduğunu ortaya koyacaktır:

60-Ey Peygamber! **Sana indirilen ve senden önce indirilmiş olan** Kitap**lara inandıklarını iddia eden** şu ikiyüzlü**ler**in hâllerin**e bir baksana;** hem Müslüman olduklarını söylüyorlar, hem de Kurân'ın hükmünü terk edip **tağut'un,** yâni Allah'ın hükümlerini hiçe sayan o azgın kâfirlerin **hakemliğine başvurmak** ve onların egemenliği altına girmek **istiyorlar.**

Hâlbuki kendilerine, (2-Bakara: 256'da) **tağut'u kesinlikle reddetmeleri emredilmişti. Ne var ki şeytan, onları** doğru yoldan uzaklaştırıp **büsbütün saptırmak istiyor.**

61-Onlara, “Haydi; imanınızın gereği olarak **Allah’ın indirdiği** Kurân’ın hükmü**ne ve Peygamber**in sünnetin**e gelin!” denildiği zaman, bu münâfıkların senden büsbütün yüz çevirdiklerini görürsün.**

62-Kendi elleriyle yaptıkları kötülükler **yüzünden başlarına bir felâket gelince, nasıl da sana gelip “Bizim amacımız iyilik etmek ve** müminlerle kafirler arasını **uzlaştırmaktan başka bir şey değildi!” diye Allah’a yeminler ediyorlar!**

63-Ama Allah, kalplerindeki gerçek niyetleri**ni bilmektedir. O hâlde, onları** Allah'a **bırak;** fakat tebliğ görevini asla ihmal etme: Bizzat kendilerini ilgilendiren, **iç dünyalarına** seslenen açık, anlaşılır, güzel ve **etkileyici sözlerle onlara öğüt ver.** Allah'ın Elçisine karşı gelenler, şunu iyi bilsinler ki:

64-Biz her peygamberi, ancak -Allah'ın izniyle- kendisine itaat edilsin diye gönderdik. Peygambere itaat edilmeyecekse, onun Peygamber olmasının ne anlamı kalır? Kurân hayat nizamı olmayacaksa, ona iman iddiasının ne değeri olur?

Eğer onlar günah işleyerek **kendilerine zulmettikleri vakit,** ümitsizliğe kapılmadan **derhâl** tövbe ederek **senin huzuruna gelip** içtenlikle **Allah'tan bağışlanma dilemiş olsalardı; Peygamber de bağışlanmaları için duâ etmiş olsaydı, Allah'ın** ne kadar **bağışlayıcı ve merhametli olduğunu elbette göreceklerdi.**

65-Hayır! İnanan bir insan, Allah'ın kanunlarına nasıl karşı gelebilir? Ey Muhammed! **Rabb'ine yemin olsun ki, onlar, aralarında anlaşmazlığa düştükleri konularda seni hakem tayin edip de, verdiğin hükme karşı içlerinde en ufak bir burukluk bile duymadan tam anlamıyla teslim olmadıkları sürece, iman etmiş olamazlar!**

66-Demek onlara, "Allah yolunda savaşarak **canlarınızı fedâ edin!" ya da** "Zulmün egemen olduğu **yurdunuzdan çıkın** ve Allah yolunda hicret edin**!" diye emretmiş olsaydık, -içlerinden pek azı hariç- emrimize karşı geleceklerdi.**

Oysa kendilerine verilen öğütleri tutsalardı, elbette bundan kendileri kazançlı çıkar, üstelik daha sağlam ve sağlıklı bir inanca kavuşarak, istikrarlı bir toplum meydana getirmiş **olurlardı.**

Oysa kendilerine verilen öğütleri tutsalardı, elbette bu onlar için hem daha hayırlı, hem imanları için **daha pekiştirici olurdu.**

67-O takdirde biz, elbette onlara katımızdan büyük bir ödül bahşeder,

68-Ve kendilerini dosdoğru yola iletirdik.

69-Çünkü her kim Allah'a ve Peygambere itaat ederse, işte onlar, mahşer günü **Allah'ın nîmetler bahşettiği peygamberlerle,** doğruluktan ayrılmayan **sıddıklarla,** Allah yolunda seve seve canlarını fedâ ederek hakîkate şâhitlik eden **şehitlerle ve** iman, ahlâk ve ibâdette ihsan mertebesine ulaşmış olan **sâlihlerle birlikte olacaklardır. Ne güzel arkadaştır onlar!**

70-İşte bu nîmetler, doğrudan doğruya **Allah'ın lütfudur.** Her şeyi **bilen** bir şâhit **olarak, Allah yeter!** İşte bu lütfu kazanmak için:

71-Ey iman edenler! Düşmana karşı her türlü **hazırlığınızı yaparak,** duruma göre **küçük gruplar hâlinde veya topluca** Allah yolunda **savaşa çıkın!**

72-İçinizden, işi ağırdan alan ve yetişemedim bahânesiyle sizinle birlikte savaşa gelmeyen münâfık**lar da olacak:** Siz savaştayken **başınıza bir felâket gelecek olsa,** bu tip münâfık, **"Allah yüzüme baktı** da beni korudu, **iyi ki onlarla birlikte değildim!" der.**

73-Fakat Allah'tan size zafer ve ganîmet gibi **bir nîmet erişecek olsa, sanki kendisiyle aranızda hiçbir dostluk** ilişkisi **olmamış** bir yabancı **gibi** davranarak, **"Ah, keşke ben de onlarla birlikte olsaydım da,** kazandıkları ganîmetlere ortak olarak **büyük bir başarı elde etseydim!" der.**

74-O hâlde, dünya hayatının gelip geçici menfaatleri **karşılığında âhireti**n sonsuz nîmetleri **kazanmak isteyenler, Allah yolunda** mallarını, canlarını fedâ ederek **savaşsınlar! Çünkü Allah yolunda savaşanlara, -ister şehit edilsin, ister** gazi olup **zafer kazansın-** Hesap Gününde **büyük bir ödül vereceğiz!**

75-Size ne oldu ki, "Ey Rabb'imiz! Bizi şu zâlimler diyarından kurtar; lütfen **bize** elimizden tutacak **bir dost,** zalimlere karşı bizi koruyacak **bir yardımcı gönder!" diye yalvaran şu çaresiz erkekler, kadınlar ve çocuklar için Allah yolunda savaşmıyorsunuz?** Unutmayın ki;

76-İnananlar Allah yolunda, kâfirler ise kendilerini ilâh yerine koyan azgın yöneticilerin, yâni **tağutların yolunda savaşırlar. O hâlde, şeytanın dostlarına karşı savaşın!** Eğer sebat gösterirseniz, kesinlikle gâlip geleceksiniz. Çünkü **şeytanın hilesi, gerçekten pek zayıftır.** Eğer insan günah işliyorsa, bunun sebebi bizzat kendisidir:

77-Şu kimselerin hâline ibret nazarıyla **bir baksana:** Onlar, Allah yolunda savaşmakta pek hevesli görünüyorlardı. Fakat henüz yeterli şartlar oluşmadığından, **kendilerine:**

"Size eziyet eden zâlimlere karşı şimdilik sabredin, savaştan **elinizi çekin. Namazı kılın, zekâtı verin** ve yoğun bir tebliğ faaliyetine girişerek, sağlam bir toplumun temellerini atın**!" denilmişti.** Fakat zamanı gelip de **onlara** Allah yolunda **savaş emredilince, içlerinden bir grup Allah'tan korkarcasına, hattâ daha büyük bir korkuyla düşmandan korkarak:**

“Ey Rabb’imiz, niçin bize savaşmayı emrettin? Bize biraz daha süre tanısaydın da azıcık daha yaşasaydık **olmaz mıydı!” demeye başladılar.** Onlara **de ki:**

“Bu dünyanın nîmetleri hem gelip geçici, hem de **çok azdır. Oysa** kötülüklerden **korunabilenler için âhiret çok daha hayırlıdır.** Korkmayın, hepiniz hak ettiğiniz ödülü alacaksınız ve **hiç birinize zerre kadar olsun haksızlık yapılmayacak.”**

Kaldı ki, Allah yolunda olmasa bile, er geç ölümle yüz yüze gelmeyecek misiniz?

78-Her nerede olursanız olun, sapasağlam kaleler içinde korunmuş **bile olsanız,** hattâ gökteki yıldızlara dahî çıksanız, eninde sonunda **ölüm gelip sizi bulacaktır.** Öyleyse, ölüm korkusuyla vazifeden kaçmanın ne anlamı var? Fakat münâfıklar, **kendilerine bir iyilik ulaştığında, "Bu Allah'tandır." diyorlar; fakat başlarına bir kötülük gelince, "Bu senin** uğursuzluğun **yüzündendir,** ey Muhammed!" **diyorlar.** Böylece senin şahsında İslâm'ı mahkûm etmeye çalışıyorlar. Onlara **de ki: "**Hayır! Bütün iyilik ve kötülükler, -her ne kadar bazılarının meydana gelmesine sizin tercih ve irâdeniz sebep olmuş ise de- **hepsi Allah'ın katındandır.** Yâni,

O’nun izni ve irâdesi iledir. Çünkü O izin vermedikçe, hiçbir şey gerçekleşmez. İyi veya kötü, var olan her şey sonuçta O’nun yaratması ve takdiri iledir. Fakat bundan yola çıkarak, ‘İyilik ve kötülük Allah’tandır yâni onlara Allah sebep olmuştur’ denilemez. Zira O, kötülük yapılmasına razı değildir, dolayısıyla razı olmadığı şeyin müsebbibi de olamaz.”

O hâlde, bu insanlara ne oluyor ki, söylenenleri doğru **anlamaya bir türlü yanaşmıyorlar?** Doğrusu şu ki:

79-Ey insanoğlu! **Sana ulaşan her iyilik,** -onu kendi irâdenle çalışarak elde etmiş olsan bile- gerçekte **Allah’tandır.** Çünkü bütün iyiliklerin, güzelliklerin

kaynağı O'dur. Seni yaratan, iyilik yapma kudret ve irâdesini sana bahşeden ve bu iyilikleri yapmanı emreden, Allah'tır. **Başına gelen her kötülük de, -**Allah'ın katından, yâni O'nun izni ve irâdesi ile olsa da- **senin kendi** günahın yüzün**dendir.** Çünkü Allah, yapılmasına onay vermediği hiçbir şeyin müsebbibi değildir. Eğer sen, Allah'ın sana bağışladığı imkân ve yetenekleri O'nun istediği yönde kullanmayıp cezâyı hakketmişsen, bunun sorumlusu yalnızca sensin.

Dikkat edin, burada sözü edilen kötülük, imtihân gereğince insanın başına gelen kaza, hastalık, sakatlık, iflâs, ölüm gibi hâller veya zâlimlerin baskı ve eziyetlerine uğramak, imtihan

gereği sıkıntı çekmek gibi “kötü gibi görünen şeyler” değil, kişiyi Allah’ın rahmetinden uzaklaştıran ve hoşnutluğundan mahrum bırakan “gerçek” kötülüktür. Unutmayın ki, insanoğlunun sınırlı bilgisiyle kötü zannettiği bir çok şey, aslında kendi yararına olabilir. Dolayısıyla, imtihân hikmetince insanın başına gelen bu tür ‘kötülükler’ size verilmiş bir cezâ değil, aksine birer ilâhî lütuf olduğundan, elbette Allah’tandır.

Sonuç olarak, yaratma ve izin verme bakımından iyilik de kötülük de Allah’ın katındandır, fakat onay verme ve razı olma bakımından iyilikler Allah’tan, kötülükler ise kendi tercih ve irâdesiyle onu gerçekleştiren insandandır.

Ey Muhammed! Münâfıkların sözlerine üzülme, sen hiçbir zaman kötülük kaynağı olamazsın. Zira **Biz seni, insanlığa** iyilik ve güzellikleri öğreterek hayırlara vesîle olan mübarek **bir Elçi olarak gönderdik.** Buna **şâhit olarak da, Allah yeter:**

80-Kim Peygambere itaat ederse, gerçekte Allah'a itaat etmiş olur. Kim de yüz çevirecek olursa, üzülme, sen onların inkârından sorumlu değilsin. Çünkü **Biz seni, onların başına bekçi olarak göndermedik.** Sen onları doğru yola getirmek için gayret gösterirken;

81-Münâfıklar, yüzüne karşı **“Emrindeyiz!” diyorlar. Fakat içlerinden bir kısmı, senin yanından ayrılır ayrılmaz, sabahlara kadar** önceki **söylediklerinin tam tersi plânlar kuruyorlar. Fakat Allah, gece boyunca kurdukları bu hileleri bir bir kaydediyor.** Ve hepsinin cezasını da bir bir verecektir! **O hâlde,** artık **onlara** fazla **yüz verme!** Sana zarar verirler diye de korkma, **Allah’a güven!** Zira güvenilir bir **vekil olarak, sana Allah yeter!** O hâlde, sürekli Kurân’ı gündeme getirerek onları düşünmeye dâvet et:

82-Onlar, Kurân’ı hiç araştırıp üzerinde **düşünmüyorlar mı? Çünkü, eğer Allah’tan başkası tarafından**

meydana getirilmiş **olsaydı,** yirmi üç yıl gibi uzun bir sürede tamamlanan bu kitabın **içinde bir çok** tutarsızlıklar, akıl ve sağduyu ile bağdaşmayan nice yanlışlık, **çelişkiler göreceklerdi!** Fakat hiçbir çelişki bulamadılar ve bulamayacaklar, çünkü onu gönderen Allah'tır! Ne var ki münâfıklar, bu kitaba kulak verecekleri yerde, yalan haberler düzerek veya bire on katarak Müslümanların gözünü korkutmaya çalışıyorlar. İşin kötüsü, bazı saf ve bilgisiz Müslümanlar da onları destekleyerek zulme ortak oluyor:

83-Onlara, İslâm toplumunun **güvenliği**ni **ilgilendiren veya** müminler arasında ümitsizlik ve **paniğe yol açabilecek** bir söylenti ya da önemli **bir haber ulaşınca,** olayın içyüzünü araştırmadan ve sebep olabileceği zararları hiç düşünmeden, hemen **onu** sağa sola **yayarlar.**

Hâlbuki, bu haberi duyar duymaz, **onu Peygambere ve aralarındaki yetki sahibi kimselere** (04-Nisa:59) **iletmiş olsalardı, o yetkililer arasından** bu tür haberlerden doğru **hüküm çıkarma becerisine sahip olanlar, onu** titizlikle araştırıp haberin aslını ortaya çıkaracak ve buna karşı

neler yapılması gerektiğini **bileceklerdi.**

Bakın, **eğer Allah'ın size lütuf ve merhameti olmasaydı, pek azınız hariç, şeytanın** ve o münâfıkların **peşine takılıp gitmiştiniz!**

84-O hâlde, ey hakîkat yolunun yolcusu! Tek başına kalmış olsan bile cihâdı terk etme, zâlimlere karşı **Allah yolunda savaş!** Unutma ki **sen, ancak kendi** eylemleri**nden sorumlusun.** Bu sorumluluğun gereği olarak, bütün **inananları** cesaretlendirerek savaşa **teşvik et** ve hiçbir zaman ümidini yitirme; **çünkü** siz üzerinize düşeni yaptığınız takdirde, **Allah kâfirlerin gücünü kıracaktır!** Unutma ki, **Allah'ın**

kudreti sınırsız, cezâsı da pek çetindir!

Bunun için, zâlimlerin vereceği cezâdan korkmamalısın! Hem Allah yolunda savaşmalı, hem de gâfil müminleri uyandırıp bu mücâdeleye yönlendirmelisin. Çünkü:

85-Kim güzel ve yararlı **bir işe aracılık ederse, o işten** kazanılacak mükâfâtta **kendisine de bir pay vardır. Kim de kötü** ve zararlı **bir işe aracılık ederse, ondan** doğacak zararlarda **kendisine de bir** sorumluluk **payı vardır.** Böylece her insan, yaptığının karşılığını tam olarak görecektir. **Çünkü her şey, Allah'ın kudret ve gözetimi altındadır.**

Allah yolunda böyle amansız mücâdele verirken, barış ve dostluk amacıyla size uzatılan eli geri çevirmeyin:

86- Düşman topraklarında bulunduğu hâlde, kendisinin Müslüman olduğunu veya size karşı barışçıl amaçlar taşıdığını ifâde etmek üzere, **size** biri tarafından "Selâmün aleyküm!" diye **selâm verildiği** veya düşmanlarınız tarafından size hayat hakkı tanınıp barış teklif edildiği **zaman, siz** bu selâma ve barış teklifine **ondan daha güzeliyle, ya da** en azından **aynen karşılık verin!** Şunu hiç unutmayın ki, **Allah, her şeyin hesâbını tutmaktadır.** Ve bu hesaplar, boşu boşuna tutulmuyor:

87-Allah, -ki O'ndan başka boyun eğilecek, emrine kayıtsız şartsız itaat edilecek hiçbir otorite, hiçbir **ilâh yoktur-** gerçekleşeceğinde **asla şüphe olmayan Diriliş Gününde hepinizi bir araya toplayacak** ve yaptıklarınızın hesâbını bir bir soracak**tır.** Evet, **Allah'tan daha doğru sözlü kim vardır?**

Ey iman edenler! Allah doğruyu yanlıştan, hakkı bâtıldan bu kadar net çizgilerle ayırmışken;

88- Neden münâfıklar hakkında iki gruba ayrılıp birbirinizle çekişiyorsunuz? Nasıl olur da, Müslüman olduklarını söyledikleri hâlde, hiçbir mazeretleri yokken Mekke'de, kâfirler arasında kalan,

kâfirler gibi yaşamaya devâm eden ve müminlere karşı zâlimlerin safında yer alan sözde müminler hakkında “Acaba bunları mümin kardeşlerimiz olarak mı göreceğiz, yoksa onlara kâfir muamelesi mi yapacağız? Bunlardan birini düşman saflarında gördüğümüzde, onunla savaşacak mıyız, yoksa onu bırakacak mıyız?” diye aranızda yersiz ve kırıcı tartışmalara giriyorsunuz? **Oysa Allah, işledikleri günahlardan dolayı onları** yeniden inkâr bataklığına gömerek **baş aşağı etmiştir! Allah’ın saptırdığı kimseleri siz mi doğru yola getireceksiniz?** Dinden dönüp kâfir oldukları bizzat Allah tarafından tescil edilen bu münâfıkları hâlâ Müslüman mı sayacaksınız? Kurân’ın kriterlerine göre

kâfir sayılanları, hangi beşerî değer yargısı mümin yapabilir? Asla! Çünkü **Allah'ın saptırdığına, hiç bir çıkış yolu bulamazsın!**

89-Onlar, sizin de kendileri gibi inkâra saplanıp aynı duruma düşmenizi istiyorlar. O hâlde bunlar, zulüm sistemini ayakta tutan bir tuğla olmaktan vazgeçip **Allah uğrunda** İslâm diyarına **hicret etmedikleri** ve müminler safında yerlerini almadıkları **sürece, onlardan hiçbirisini dost edinmeyin** ve yardımına koşulması gereken bir din kardeşi olarak görmeyin! **Şâyet** bu uyarılara aldırmayıp **yüz çevirecek olurlarsa, o zaman onları** savaş meydanında

gördüğünüz yerde yakalayıp öldürün! Ayrıca, onlardan hiçbirini kendinize dost ve yardımcı edinmeyin!

90-Ancak sizinle aralarında antlaşma bulunan dost ve müttefik **bir topluma sığınanlar; yâhut ne sizinle, ne de kendi halkıyla savaşmayı içlerine sindiremedikleri için,** tarafsız kalmak şartıyla **yanınıza gelenler bunun dışındadır,** onlara dokunmayın! Düşünün ki, **eğer Allah dileseydi, onları başınıza musallat ederdi de,** bunca zâlim varken, bir de onlar **sizinle savaşırlardı. O hâlde,** durumunuza şükredin ve bilin ki; **eğer onlar sizinle savaşmaktan uzak durur, barış** ve

dostluk **içinde yaşamak isterlerse, onlara karşı** savaşma konusunda **Allah size hiçbir yetki vermemiştir.**

91-Diğer bir takım insanlar da göreceksiniz ki; ne sizinle, ne de kendi soydaşlarıyla başlarının derde girmesini istemezler; ama ne zaman Müslümanlar aleyhinde bozgunculuk ve **fitneye çağırılsalar,** ona koşar, balıklama ta içine **dalıverirler.**

Eğer bunlar, sizi rahat **bırakmaz, sizinle barışa yanaşmaz ve ellerini** fitne fesattan **çekmezlerse, onları** savaş alanında **gördüğünüz yerde yakalayıp öldürün! İşte kendilerine karşı** savaşmanız konusunda **size**

açıkça yetki verdiğimiz kimseler, bunlardır.

Bir de, hicret etmeye gücü yetmediğinden, düşman diyarında yaşamak zorunda kalan Müslümanlar var ki, onlara zarar vermemek için son derece dikkatli olmalısınız, çünkü:

92-Bir mümin suçsuz bir insanı, özellikle de **bir mümini -yanlışlık dışında- asla öldüremez!** Çünkü inancı buna izin vermez. **Kim** İslâm devletinin koruması altında bulunan veya İslâm devletiyle barış hâlindeki bir devlete mensup olan **bir mümini yanlışlıkla öldürürse, Müslüman bir köle veya cariye azat etmeli ve** bunun yanı sıra, öldürülenin meşrû varisleri olan

âilesine en az yüz deve veya iki yüz sığır yahut iki bin koyun/keçi tutarında **fidye vermelidir. Ancak** öldürülenin varisleri kan diyetinden vazgeçerek kâtili **bağışlarlarsa, o zaman başka.** Bu durumda kâtilin fidye vermesi gerekmez, fakat köleyi yine azat etmelidir. Fidyenin miktarı, zaman ve zemine göre İslâm âlimleri tarafından yeniden belirlenebilir.

Eğer bu yanlışlıkla öldürülen kişi **mümin olmakla birlikte, size düşman olan** ve kendileriyle fiilen savaş hâlinde olduğunuz **bir** devlete veya **topluluğa mensup ise,** kâtilin yalnızca **mümin bir köle veya cariye azat etmesi** yeterlidir. Bu durumda öldürülen kişi, Müslümanlarla sıcak savaş hâlindeki bir

toplumda kalmakla kendi canını tehlikeye attığından ve onun âilesine diyet ödemek düşmanı maddî yönden desteklemek anlamına geldiğinden, onun için kan diyeti ödenmez.

Böyle bir topluma mensup bir kâfir -ki düşman askeri sayılır- yanlışlıkla öldürülürse ne diyet gerekir, ne de kefaret.

Ama öldürülen kişi ister mümin, ister kâfir olsun, **sizinle antlaşmalı** olup da Müslümanlarla barış içinde yaşayan **bir** devlete veya **topluluğa mensup ise,** aynen İslâm devletinde öldürülmüş gibi kabul edilir. Bu durumda kâtil, öldürülenin **âilesine** yukarıda açıklanan miktarda **fidye vermeli ve**

Müslüman bir köle veya cariye azat etmelidir.

Ama her kim fakir olduğu için bunları **bulamayacak olursa, Allah tarafından tövbesinin kabul edilmesi için, aralıksız iki ay oruç** tutması gerekir. Oruç tutacak gücü de yoksa, Allah'tan bağışlanma dilemekle yetinir.

Allah her şeyi **bilendir,** her konuda en mükemmel **hüküm verendir.**

93-Her kim suçsuz bir insanı, hele hele **bir mümini kasten öldürecek olursa, onun cezâsı, -**gereğince tövbe etmemiş ise- **ebediyen cehennemde kalmaktır! Çünkü Allah ona gazâb etmiş, onu** rahmetinden kovarak

lânetlemiş ve ona büyük bir azap hazırlamıştır!

O hâlde, bu gibi konularda kılı kırk yararcasına titiz ve dikkatli davranmalısınız:

94-Ey iman edenler! Allah yolunda savaşmak üzere **sefere çıktığınızda,** karşınızdakine saldırmadan önce -eğer mümkünse- onun düşman askeri olup olmadığını **iyice araştırın; size** Müslüman olduğunu bildirmek için İslâmî tarzda **selâm veren** veya ateşkes teklif eden **hiç kimseye, bu dünyanın** gelip geçici **nîmetlerini kazanma uğruna "Sen Müslüman değilsin!** Bizi kandırmak için yalan söylüyorsun!" **de**yip adamcağızın malını ganimet

olarak almak için onu öldür**meyin!** Çünkü asıl arzu etmeniz gereken **sonsuz ganîmetler, Allah katındadır.**

Unutmayın ki, **siz de bir zamanlar böyle** merhamete muhtaç kimseler **idiniz;** derken **Allah yüzünüze baktı** da sizi önce imansızlıktan, sonra da kâfirlerin baskı ve işkencesinden kurtardı. **O hâlde,** telâfîsi imkânsız bir hatâ işlemeden önce, sizden emân dileyen kişinin durumunu **iyice araştırın! Unutmayın ki Allah, bütün yaptıklarınızdan haberdardır.**

“Madem durum bu kadar tehlikeli, öyleyse ne olur ne olmaz; en iyisi savaşa hiç gitmeyelim!” de demeyin, çünkü:

95-Savaşa gitmelerini engelleyecek **bir mâzeretleri olmadığı hâlde,** genel bir seferberlik çağrısı yapılmadığı için evlerinde **oturan Müslümanlarla,** gönüllü olarak **Allah yolunda malları ve canlarıyla mücâdele edenler** fazîlet bakımından **eşit olamazlar.** Çünkü **Allah, malları ve canlarıyla mücâdele eden** fedâkâr mümin**leri,** Allah yolunda cihâda katılmayıp evlerinde **oturan** ve kulluk görevini en asgarî düzeyde yerine getiren Müslüman**lardan daha üstün bir makâma yüceltmiştir.**

Gerçi **Allah, her ikisine de en güzel** mükâfât olan cennetin**i vaad etmiştir; fakat cihâd edenleri,** çok daha **büyük bir mükâfât ile;**

96-Kendi katından bahşettiği yüksek **dereceler, bağışlama ve rahmet ile** fazladan ödüllendirecek ve onları, savaşa katılmayıp evlerinde **oturanlardan çok daha üstün bir makâma yüceltecektir.** Hiç kuşkusuz **Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.**

Bu "savaşa katılmama" izni, bütün müminlerin cihâda çağırıldığı genel seferberlik durumu için geçerli değildir. Genel seferberlik durumunda savaşa gelmeyenler Allah'a isyan etmiş olurlar. Geçerli bir mâzeret yüzünden mücâdeleye katılamayanlara gelince, onlar bu mücâdele arzusunu yüreklerinde taşıdıkları ve doğruluktan

ayrılmadıkları sürece, Allah yolunda cihâda katılan kardeşleriyle aynı sevabı alacaklardır.

Öte yandan, zulüm diyarını terk ederek müminlerin safına katılmaları için kendilerine yapılan hicret çağrısına kulak tıkayıp evlerinde oturanlara gelince:

97-Melekler, Allah yolunda cihâdı ve hicreti terk ederek **kendilerine zulmeden kimselerin canlarını alırken, onlara** "Dünyada **ne hâldeydiniz?** Zulme karşı mücâdeleye katılmama konusunda mâzeretiniz neydi?" **diye soracaklar. Onlar, "Biz yeryüzünde zayıf bırakılmış** ve küfre karşı açık ve net olarak tavır alma konusunda güç ve imkânlardan yoksun kalmış **kimselerdik.** Bu yüzden, çâresiz bir hâlde, küfrün egemenliğine mahkûm

olduk. Zira, iman ateşten bir kor idi ve biz onu tutmaya cesaret edemedik!” **diyecekler.** Bunun üzerine melekler, **“Peki Allah’ın arzı** yeterince **geniş değil miydi ki,** inancınızı yaşayabileceğiniz bir yere veya müminlerle dayanışma içinde, zulme karşı mücâdele verebileceğiz bir çevreye **göç etmediniz!” diye karşılık verecekler.**

İşte, onların varacağı yer cehennemdir! Ne korkunç bir son!

98-Ama hiçbir çıkış yolu bulamayan ve gerçekten de **güçsüz ve çaresiz bırakılmış zavallı erkek, kadın ve çocuklara gelince;**

99-Allah'ın onları bağışlaması umulabilir. Çünkü Allah, hakîkaten **çok affedici, çok bağışlayıcıdır.**

100-Ey müminler! Allah yolunda hicret etmekten korkmayın! **Her kim** zulüm diyarını terk ederek **Allah yolunda hicret ederse, yeryüzünde barınabileceği bir çok yer bulacak,** huzurlu ve **bereketli bir hayata kavuşacaktır.**

“Yerimden ayrılırsam amacıma ya ulaşırım, ya ulaşamam; iyisi mi, hicret edeceğim derken elimdekini de kaybetmeyeyim!” diye düşünmeyin:

Kim de Allah’a ve Elçisine itaat ederek İslâm diyarına **hicret etmek amacıyla evinden çıkar, ancak** amacına ulaşamadan yolda eceli gelir de **vefât ederse, onu ödüllendirmek Allah’a düşer. Çünkü Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.**

Bu merhameti sayesindedir ki, bakın size ne kolaylıklar sunuyor:

101-Uzak diyarlara sefere çıktığınızda, eğer kâfirlerin size bir kötülük yapacağından endişe ederseniz, aşağıda tarif edileceği şekilde **namazları kısaltmanızın bir sakıncası yoktur. Çünkü kâfirler, sizin apaçık düşmanlarınızdır** ve üzerinize saldırmak için sürekli fırsat kolluyorlar.

Gelelim, düşman karşısında cephede beklerken kılınacak namazın şekline:

102-Ey Peygamber ve onun izinden yürüyen Müslüman komutan! **Sen de** cephede **içlerinde bulunup onlara namaz kıldıracağın zaman,**

müminlerden bir kısmı düşman karşısında tetikte beklerken, diğer bir **grup, silahlarını da yanlarına alarak senin arkanda namaza dursunlar.**

Birinci grup ilk rekatı bitirip **secde edince, sizinle düşman arasında** uygun bir yerde siper alarak, sizi korumak için **beklesinler.** Daha sonra, **henüz namaz kılmamış olan diğer grup gelip senin arkanda** bir rekat **namaz kılsınlar.** Böylece askerler birer rekat, onlara imamlık yapan komutan da iki rekat namaz kılmış olur. Namaz kılarken, saldırı tehlikesine karşı korunma **tedbirlerini alıp silahlarını kuşansınlar.** Çünkü **kâfirler, boş bulunup silah ve teçhizatınızı bırakmanızı dört gözle bekliyorlar**

ki, böylece fırsatını bulup **ani bir baskınla sizi gâfil avlasınlar.**

Ancak aşırı soğuk, şiddetli fırtına veya **yağmurdan dolayı sıkıntıya düşer ya da hastalanmış olursanız,** namaz kılarken **silahlarınızı bırakmanızın bir sakıncası yoktur;** yeter ki düşman tehlikesine karşı korunma **tedbirinizi almayı ihmal etmeyin!**

Siz elinizden geleni yapın, gerisini Allah'a bırakın. Çünkü **Allah,** âyetlerini inkâr eden o nankör **kâfirler için alçaltıcı bir azap hazırlamıştır!**

Namazla ilgili bu hükümler, düşmanla çarpışma ihtimali olduğu zaman için geçerlidir. Göğüs göğse

çarpışma anında ise, namaz gerekirse kazaya bırakılabilir.

Düşman tehlikesi bulunmayan sıradan bir yolculuğa gelince; Allah'ın Elçisi, Allah'tan aldığı bilgiye göre -ki bu bilgi, Kurân'dan ayrı bir vahiydir- namazların bu durumda da kısaltılabileceğini bildirmiş ve bunu örnek hayatıyla göstermiştir.

103-Namazı bitirdikten sonra; gerek **ayakta dururken,** gerek **otururken ve** gerekse **uzanıp yatarken,** yâni her an ve her yerde, söz ve eylemlerinizle sürekli **Allah'ı anın. Yeniden güvenli bir ortama kavuşunca da, namazı** önceden olduğu gibi zamanında ve eksiksiz **kılmaya**

devâm edin. Çünkü namaz, bütün **inananlar için vakitleri belirlenmiş farz bir ibâdettir.**

İşte, namazın size kazandıracağı bu bilinç ve cesaret ile;

104-Düşman ordusu dağılıp kaçtığında, **onları takip etmekte gevşeklik göstermeyin! Eğer** savaşın zorlukları yüzünden **acı çekiyorsanız,** unutmayın ki, **sizin çektiğiniz kadar onlar da acı çekiyorlar. Kaldı ki siz, onların ümit edemeyecekleri** cennet nîmetleri**ni** kazanmayı **ümit ediyorsunuz.** O hâlde, Allah'ın vaadine güvenin ve kahramanca çarpışın. Zira **Allah** her şeyi **bilendir,** her konuda en doğru, en güzel **hüküm verendir.**

Tu’me bin Ubeyrik adındaki bir münafık, komşusunun zırhını çalarak suçu bir Yahudi’nin üzerine atmıştı. Tu’me’nin kabîlesi, o gece konuyu aralarında görüşerek, her ne pahasına olursa olsun onu savunmaya karar verdiler ve ertesi gün, hep birlikte onun lehinde şâhitlik ederek Yahudi’yi suçladılar. Bunun üzerine, Allah'ın Elçisi –Ona salat ve salât ve selâm olsun- tüm deliller aleyhinde olan Yahudi’nin suçlu olduğuna karar verecekti ki, onun mâsum olduğunu bildirerek mükemmel bir adâlet ölçüsü ortaya koyan şu âyetler nazil oldu:

105-Ey Muhammed! **Doğrusu Biz,** mutlak **hakîkati ortaya koyan bu**

Kitabı sana indirdik ki, insanlar arasında Allah'ın sana gösterdiği şekilde tam bir adâletle **hüküm verebilesin. O hâlde,** -Müslüman olduğunu iddia eden biri bile olsa - haksız durumda olan kimsenin sözüne kanıp da, **hâinlerin** destekleyicisi ve **savunucusu olma!**

Bir hâkim olarak, verdiğin herbir hükmün arkasından tıpkı namazdan sonra, haccdan sonra (2Bakara: 199) yani herhangi bir ibadet ve itaatten sonra yapacağın gibi istiğfar et:

106-“Ya Rab bu kadar yapabildim, daha iyisine söz veriyorum. Eksikliklerimi tam, yanlışlarımı yok kabul et!” diye **Allah’tan mağfiret** ve bağışlanma **dile.** Nitekim aynı konumda Davud a.’da aynı şekilde davranmıştı. (38 Sad: 24) Unutma ki, **Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.**

107-Evet, kendi vicdanlarına ve kişilik**lerine ihânet eden** bu zâlim**leri, sakın** mazlumlara karşı **savunma!** Çünkü **Allah,** hangi dine, hangi ırka, hangi cemaate bağlı olduğunu iddia ederse etsin, **hâinlik eden, günaha dalan hiç kimseyi sevmez!**

108-Onlar, günah işlerken **insanlardan** çekinip **gizleniyorlar; fakat Allah'tan** utanıp **gizlenmiyorlar. Oysa, onlar gecenin karanlığında Allah'ın hoşnut olmadığı bu plânları kurarlarken, O onların yanı başındaydı.** Çünkü **Allah, yaptıkları her şeyi** ilim ve kudretiyle **kuşatmıştır.**

109-Haydi siz, haklı olduklarını sanarak **onları bu dünya hayatında savundunuz; peki Diriliş Gününde onları Allah'a karşı kim savunabilecek; yahut onlara kim vekil olabilecek?**

O hâlde, yol yakınken tövbe edip Rablerine yönelsinler:

110-Her kim bir başkasına **kötülük yapar, yâhut** bizzat **kendisine zulmeder de** hemen tövbe ederek **Allah'tan bağışlanma dilerse, Allah'ın** ne kadar **bağışlayıcı ve merhametli olduğunu görecektir!**

111-Zaten **günah işleyen kimse,** başkasına değil **ancak kendisine zarar vermiş olur.** Öyle ya, **Allah** her şeyi **bilendir,** her konuda yerli yerince **hüküm verendir.**

112-Her kim de bir hatâ yâhut günah işler de onu masum birinin üzerine atarsa, gerçekten pek ağır **bir iftira ve apaçık bir vebal yüklenmiş olur!**

O hâlde ey Peygamber, böyle bir günaha alet olmamak için çok dikkatli olmalısın, zira:

113-Allah'ın sana o engin **lütuf ve merhameti olmasaydı, onlardan bir kısmı** yalan şâhitlikleriyle suçsuz bir insanı cezâlandırmana yol açarak **az kalsın seni yanıltacaklardı! Hâlbuki, kendilerinden başka hiç kimseyi yanıltamazlar.** Korkma, **onlar sana hiçbir şekilde zarar veremezler. Çünkü Allah sana bu Kitabı ve** ilâhî bilgiyi pratik hayata uygulamak anlamına gelen **hikmeti bahşetmiş,** böylece **sana bilmediklerini öğretmiştir.** Evet, **Allah'ın sana olan lütuf ve inâyeti, gerçekten çok büyüktür.**

114-İkiyüzlülere gelince: **Onların gizli konuşmalarının çoğunda hayır yoktur. Fakat** yoksullara verilecek **bir sadakayı veya** yapılması gereken başka **bir iyiliği ya da insanlar arasında barış ve uzlaşmayı tavsiye eden kimseler**in gizli toplantıları **başka; kim Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla bu tür iyilikler yaparsa, yakında ona büyük bir ödül bahşedeceğiz!**

115-Fakat kim de doğru yol kendisine açıkça gösterildiği hâlde, kalkıp Peygambere karşı gelir ve dinden dönerek **Müslümanların takip ettiği yolu terk ederse, onu kendi tercihiyle baş başa bırakacak; fakat**

sonunda **cehenneme atacağız! Ne korkunç bir son!**

O hâlde, Allah'ın merhametine ve affına sığınmaktan başka çareniz yoktur:

116-Allah, ister başka ilâhlara tapınma, isterse gönderdiği hükümleri reddetme şeklinde olsun, egemenliğinin kısmen de olsa başkasına verilerek **kendisine ortak koşulmasını, -** zamanında tövbe edilmediği takdirde- **asla bağışlamayacaktır. Bundan daha hafif günahları ise, dilediği kimseler için bağışlayabilir. Fakat** müşriklerin bağışlanması asla söz konusu olamaz. Çünkü **Allah'a ortak koşanlar,** gerçekten **derin bir sapıklığa düşmüşlerdir!**

Bakın, yalnızca Allah'a kulluk etmeyenler, nasıl da kendilerinin ve şeytanın köleleri oluyorlar:

117-Onlar, Allah'ın varlığını ve kudretini kabul etmekle birlikte, **O'nu bırakıp,** isteklerine boyun eğdirebilecekleri **bir takım dişi** tanrıçalara ve sembol**lere tapıyorlar ve** aslında, **serseri, inat bir şeytandan başkasına tapmış olmuyorlar.**

118-Hâlbuki **Allah, şu sözlerinden dolayı şeytanı** rahmetinden kovup **lânetlemiştir:**

"Senin kullarından bir kısmını kendime kul edip onlardan öcümü **alacağım!"**

119-“Onları saptıracak, boş ümitlerle oyalayıp duracağım. Onlara emredeceğim, sahte ilahlara adanmışlığın sembolü olarak **hayvanların kulaklarını kesecekler; onlara emredeceğim, Allah’ın** en şerefli **yaratıkları** insanların yaşaması için ortaya koyduğu dininin, aslında değiştirilemez kuralları**nı değiştirmeye** zorlayacaklar. Böylece, fıtrat kanunlarını çiğnemeye, varlıklara yüklenen temel özellik ve onların asli fonksiyonlarını bozmaya uğraşacaklar. Sözgelimi, kadını erkeğe, erkeği kadına benzetecekler; doğal yöneliş ve içgüdüleri saptıracak, yetenekleri ve organları yaratılış gayelerinin dışında kullanıp çarpık ilişkilere girecekler.

Hatta gece ve gündüz dahil her şeyi yaratılış gayesinin dışına çıkarmaya **çalışacaklar.** Sonunda yaratılış kanunlarına aykırı bir hayat tarzı ortaya koyacak, kendi dünyalarında Allah'ın istediği yaşama şekli olan dinini değiştirmiş olacaklar. Oysa ki:

Kim Allah'ı bırakır da kendisine şeytanı bir rehber ve **dost edinecek olursa, apaçık zarara uğramış demektir!**

120-Çünkü **şeytan onlara hep vaatlerde bulunur ve onları boş ümitlerle oyalayıp durur. Fakat şeytanın onlara vaadi,** gerçekte **aldatmadan başka bir şey değildir!**

121-İşte onların varacağı yer, cehennemdir! Onlar, oradan asla kurtulamayacaklar!

122-İman edip doğru ve yararlı işler yapanlara gelince, onları da ağaçlarının **altından ırmaklar çağıldayan ve sonsuza dek içinde yaşayacakları cennet bahçelerine yerleştireceğiz.** İşte bu, **Allah'ın gerçek vaadidir.** Öyle ya, **Allah'tan daha doğru sözlü kim olabilir?**

123-Ey müminler! Sakın bu dine yalnızca ‘bağlı’ olmakla veya birilerinin şefâatiyle kurtuluşa ereceğinizi sanmayın! Unutmayın ki, Allah’ın sevgisine **ne kendi** hayâl ve **kuruntularınızla** ulaşılabilirsiniz, **ne de** son Elçiye inanmadan cennete gireceklerini zanneden **Kitap Ehli’nin kuruntularıyla!** Doğrusu şu ki: **Her kim bir kötülük yaparsa,** kötülüğünün **cezâsını mutlaka çekecek ve** Hesap Günü **kendisine Allah’tan başka ne bir dost bulabilecektir, ne de bir yardımcı!**

124-Ve ister erkek ister kadın olsun, her kim de Allah'ın gönderdiği bütün kitaplara **inanarak doğru ve yararlı işler yaparsa; işte onlar da, zerre kadar haksızlığa uğratılmaksızın cennete gireceklerdir!**

125-Dürüst ve erdemlice bir hayat sürerek, tüm ruhu ve **benliğiyle** bir tek **Allah'a teslim olan ve** her türlü bâtıl inançtan yüz çevirerek **İbrahim'in inanç sistemine uyan kimsenin dininden daha güzel din olabilir mi? Allah,** işte bu yüzden **İbrahim'i dostluğuyla** yüceltip **şereflendirmiştir.**

126-Unutmayın; **göklerde ve yerde ne varsa, hepsi Allah'ındır ve Allah,** sonsuz ilim ve kudretiyle **her şeyi kuşatmıştır.**

127-Senden, kadınlarla ve evlilikte çıkabilecek sorunların çözümüyle **ilgili** daha ayrıntılı **açıklama yapmanı istiyorlar. De ki:**

"Allah, onlar hakkında size gerekli **açıklamayı yapacak. Nitekim, bu Kitapta size** daha önce **bildirilen** (4-Nisa: 1-6) âyet**lerde,** Allah tarafından **belirlenmiş** miras, mehir ve benzeri **haklarını vermeksizin kendileriyle evlenmek istediğiniz** sorumluluğunuz altındaki **yetim kızlar** hakkında şiddetli

uyarılar yapılmış **ve** yardıma muhtaç **kimsesiz çocuklarla ilgili açıklama yapılarak, yetimlere karşı adâleti gözetmeniz gerektiği bildirilmişti.”**

O hâlde, bu öğütlere kulak vererek dâimâ iyilik yapın! Zira unutmayın ki, **her ne iyilik yaparsanız, Allah onu mutlaka bilmektedir** ve mükâfâtını elbette verecektir. Sorunuzun asıl cevâbına gelince:

128-Eğer bir kadın, kocasının kötü tutum ve **davranışından** rahatsızlık duyar **veya kendisine** yeterince **ilgi göstermediğinden şikâyetçi olursa, karı-kocanın kendi aralarında anlaşarak** karşılıklı fedâkârlıklarla **bir çözüme ulaşmalarında, her ikisine de**

günah yoktur. Yahut bir kadın, kocasının kötü tutum ve davranışından rahatsızlık duyar veya onun, diğer hanımlarına daha fazla ilgi göstererek kendisini ihmal edeceğinden korkarsa, bazı haklarını kumasına terk ederek kocasıyla anlaşmasında her ikisine de günah yoktur.**Çünkü** belli şartlarda **anlaşıp barışmak,** geçimsizliğe düşüp boşanmaktan **daha iyidir.** Unutmayın ki, kıskançlık ve **bencillik insanın doğasında vardır.** Ey müminler; eşlerinize **güzellikle davranır ve** onların haklarını çiğnemekten **kaçınırsanız,** bunun mükâfâtını mutlaka göreceksiniz. Unutmayın; **Allah, bütün yaptıklarınızdan haberdardır.**

129-Gerçi birden fazla kadınla evlendiğiniz takdirde, **ne kadar isteseniz de, eşleriniz arasında** her birine hak ettiği ilgi ve şefkati gösterme konusunda tam olarak **adâleti sağlayamazsınız; o hâlde,** birden fazla kadınla evliliğin omzunuza yükleyeceği sorumluluğun bilincinde olun; eşleriniz arasında tam olarak adâleti sağlayamasanız bile, hiç değilse, **bütün ilginizi** içlerinden birine **yöneltip de, diğerini tamamen ihmal etmeyin!**

Unutmayın; **eğer** elinizden geldiğince yanlışlarınızı **düzeltir ve** günaha düşmekten titizlikle sakınıp **korunursanız,** bilin ki, **Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.**

130-Toplumun temel taşı olan âilenin parçalanmasını, bir yuvanın yıkılmasını engellemek için bütün tedbirler alınmalıdır; fakat boşanmaktan başka çare kalmadığı anlaşılmışsa, evliliği zorla devâm ettirmenin de bir anlamı kalmaz. Bu durumda, eşler birbirlerini incitmeden, güzellikle evliliği sona erdirip **ayrılacak olurlarsa, Allah o engin lütfu sayesinde, her ikisinin de kimseye muhtaç olmadan geçinmelerini sağlayacaktır.** Unutmayın ki **Allah,** lütuf ve merhameti **sınırsız olandır,** her konuda yerli yerince **hüküm verendir.**

131-Göklerde ve yerde ne varsa, hepsi Allah'ındır. Gerçek şu ki; hem sizden önce Kitap emânet edilenlere, hem de size, "Allah'tan gelen ilkeler doğrultusunda hayata yön vererek, kötülüklerden titizlikle **sakının!" diye emretmişizdir.**

Eğer bunca nîmetlere karşılık nankörce davranıp O'nun âyetlerini **inkâr edecek olursanız,** bir kez daha söyleyelim; **göklerde ve yerde olan her şey** yalnızca **Allah'ındır ve Allah, hiçbir şeye muhtaç değildir, övülmeye** ve şükredilmeye **lâyık olandır.**

132-Evet, şu hakîkati tüm ruhunuza, tüm benliğinize nakşetmelisiniz: **Göklerde ve yerde ne varsa, hepsi Allah'ındır ve** her konuda güvenilir bir **vekil olarak Allah yeter!**

133-Ey insanlar, eğer Allah **dilerse, sizi yok edip** yerinize **başkalarını getirebilir!** Zira **Allah'ın kudreti buna elbette yeter.**

134- O hâlde, kim bu dünyanın nîmetlerini istiyorsa, Allah'a yönelsin ve çağrısına kulak versin, çünkü **hem bu dünyanın, hem de âhiretin nîmetleri Allah'ın katındadır.** Çünkü **Allah,** her şeyi **işitendir,** her şeyi **görendir.**

İşte, bu nîmetleri elde etmenin yolu:

135-Ey iman edenler! Kendinizin, ana babanızın ve diğer dost ve **akrabalarınızın aleyhine bile olsa, Allah için** gerçeğe **şâhitlik ederek adâleti tam yerine getiren** dosdoğru **şâhit**ler ve hâkim**ler olun!** Dâvâcılar **ister zengin, ister fakir olsun,** ne zengine dalkavukluk etmek, ne de fakiri kayırmak için adâletten ayrılmayın! Zira, zengin de olsa fakir de olsa, **Allah ikisine de** sizden **daha yakındır.** Dolayısıyla, onların hakkını sizden daha iyi gözetir.

O hâlde, sakın keyfinize uyup doğruluktan **sapmayın! Çünkü eğer** şâhitlik ederken gerçeği **çarpıtırsanız,**

ya da şâhitlikten kaçınarak **yüz çevirecek olursanız,** bunun cezâsını çok ağır ödeyeceksiniz! Çünkü **Allah, yaptığınız her şeyden haberdardır.**

Ama hakiki adâleti, ancak hakiki imana sahip bir toplum gerçekleştirebilir. Bunun için de, iman ettim diyerek işin peşini bırakmamalı, her Kurân okuyuşunuzda âdetâ yeniden iman ederek, ruhunuzdaki heyecanı dâimâ diri tutmalısınız:

136-Ey iman sahibi olduğunu iddia **edenler! Allah'a, Elçisine ve gerek Elçisine indirdiği bu Kitaba, gerek daha önce indirmiş olduğu** diğer **Kitaplara** gerçek anlamda ve yeniden **iman edin!** Şunu iyi bilin ki, **her kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, elçilerini ve âhiret gününü inkâr ederse, gerçekten derin bir sapıklığa düşmüş demektir!**

Ve her ne pahasına olursa olsun, inancınızdan taviz vermeyin:

137-İmana erdikten sonra yeniden inkâra saplanan, sonra yine iman edip tekrar inkâr eden ve bununla da kalmayıp, Müslümanlara karşı

mücâdeleye girişerek **inkârcılıkta iyice azıtanlara gelince; Allah onları** tövbe etmedikleri sürece **ne bağışlayacak, ne de doğru yola iletecektir.** Zaten böyle kimseler, ölüm belirtilerini görüp, hayattan tamamen ümit kesmedikçe tövbe etmezler. O hâlde;

138-Bu ikiyüzlülere şu acı haberi **müjdele: Onlar için, can yakıcı bir azap var!**

139-Çünkü onlar, **müminleri bırakıp kâfirleri kendilerine dost ediniyorlar. Onların yanında** yer almakla **izzet** ve şeref **kazanacaklarını mı umuyorlar?** Onlarla dost olmakla, onların hayat tarzını, kılık kıyafetini,

kültürünü taklit etmekle şeref ve onur kazanacaklarını, üstünlük elde edeceklerini mi sanıyorlar? Ne kadar da yanılıyorlar! Çünkü **izzet ve şeref, tamamen** ve yalnızca **Allah'a aittir.** O hâlde, gerçek anlamda onur kazanmak isteyen, yalnızca Allah'a kul olmalıdır. Kâfirlerde onur aramak şöyle dursun, gerekirse onlarla birlikte oturmaktan bile sakınmalıdır:

140-Allah **Kitapta,** yâni daha önce vahyettiği âyetlerde (6-En'âm: 68) **size** şu hükmü **göndermişti:** Kâfirlerle oturduğunuz bir mecliste, **Allah'ın âyetlerinin inkâr edilip alaya alındığını duyarsanız, onlar** bu sözleri bırakıp **başka bir konuya geçinceye**

kadar, -şâyet bir zorlama söz konusu değilse- bunu yapanların yanından ayrılmalı, **onlarla birlikte oturmamalısınız; yoksa siz de onlar gibi olursunuz!** Bu dünyada onlarla birlikte olan, âhirette de onlarla beraber olacaktır. Nitekim **Allah, bütün ikiyüzlüleri ve kâfirleri, cehennemde bir araya toplayacaktır.**

141-Dikkat edin; bu ikiyüzlüler, başınıza gelecekleri görmek için **sizi dikkatle izlerler; eğer size Allah'tan bir zafer nasip olsa,** ganîmetten pay almak için:

"Biz de sizinle beraber değil miydik?" derler. Fakat inkâr edenler

inananlara karşı bir zafer **kazanacak olsalar,** bu kez de onlara dönüp:

“Sizi Müslümanlara karşı savunup üstün gelmenizi sağlamadık mı? Siz dışarıdan vururken, biz kaleyi içten fethetmedik mi?**” derler.**

Fakat kelime-i şehâdet getirdikleri sürece, onlara zahiren Müslüman muamelesi yapmalısınız. **Allah, Diriliş Günü aranızda hükmünü verecektir.**

Korkmayın, -müminler üzerine düşeni yaptıkları takdirde- **Allah, inkâr edenlerin inananlara karşı** sürekli bir **üstünlük kazanmalarına asla fırsat vermeyecektir!**

İkiyüzlülere gelince:

142-Münâfıklar, güya **Allah'ı aldatmaya çalışırlar.** Yâni Allah'ı kandırmaları mümkünmüş gibi davranırlar. **Oysa, gerçekte Allah onları** hak ettikleri inkâr bataklığına sürükleyerek **yanıltmaktadır.** Yâni aldanan biri varsa, o da ancak münâfıklardır; fakat bunun farkında değiller.

Onlar namaza kalkarken, sırf insanlara gösteriş yapmak amacıyla, üşene üşene kalkarlar; ve Kurân'ı çok az okur, **Allah'ı çok az anarlar.**

143-İç dünyaları karmakarışıktır; menfaat, kibir ve inatçılık, onları inkâra sürüklerken vicdanları, Kurân'ın apaçık mûcize olduğunu haykırır durur! İman mı etsinler, inkâr mı; **bu ikisi arasında** sürekli **bocalayıp dururlar;** bu yüzden, Müslümanlarla kâfirler arasında tercih yapmakta zorlanırlar, **ne onlara, ne de bunlara!** Ne Müslümanlara yar olurlar, ne de kâfirlere! Allah, yaptıkları kötülükler yüzünden onları saptırmıştır. **Allah kimi saptırmışsa, ona asla bir çıkış yolu bulamazsın!** O hâlde:

144-Ey iman edenler! İnananları bırakıp da, Allah'ın âyetlerini **inkâr eden** münâfık ve kâfir**leri** başınıza yönetici ve **dost edinmeyin!** Böyle

yaparak, **kendi aleyhinizde Allah'a açık bir delil mi vermek istiyorsunuz?**

Elbette istemezsiniz, değil mi? Çünkü kâfirleri dost edinmek, münâfıklığın açık bir delilidir ve bunun cezâsı da çok şiddetlidir:

145-Gerçek şu ki, ikiyüzlüler kâfirlerin en kötüsü olduklarından, **cehennemin en aşağı tabakasına atılacaklar ve sen** bile, ey Muhammed, **onlara bir** kurtarıcı, bir **yardımcı bulamayacaksın!**

146- **Ancak** ikiyüzlülükten vazgeçerek **tövbe edenler,** hatâlarını telâfî edip durumlarını **düzeltenler, Allah'a** yürekten boyun eğerek Kurân'a **sımsıkı sarılanlar ve dinlerini katıksız Allah için yaşayanlar hariç. Çünkü bunlar, inananlarla beraberdirler ve Allah, inananlara büyük bir ödül bahşedecektir!**

147-Öyle ya, **siz** Rabb'inizin nîmetlerine **şükredip** O'nun âyetlerine **inandıktan sonra, Allah sizi ne diye cezâlandırsın ki?** Elbette cezâlandırmaz! Çünkü **Allah,** bütün iyilik ve **teşekkürlerin karşılığını** cömertçe **verendir,** her şeyi **bilendir.**

O hâlde, kötü davranışlardan ve çirkin sözlerden uzak durun!

148-Allah, çirkin ve **kırıcı sözlerin** konuşulmasını, hele bunların **açıkça söylenmesini sevmez; ancak haksızlığa uğrayan kimse hariç.** Çünkü zulüm ve haksızlıktan canı yananların, zâlimlere karşı feryâd ile bedduâ etmeleri, hattâ aynen karşılıkta bulunmaları suç değildir. Ayrıca, insanların kusurunu, günahını açığa vuran ve normal şartlarda dedikodu sayılan bazı sözlerin de, bir kimsenin kötülüğünden sakındırmak veya bir şâhit olarak olayı anlatmak gibi meşru sebeplerle söylenmesi günah değildir.

Unutmayın ki, **Allah** her şeyi **iştendir, bilendir.**

Bununla birlikte, sabredip efendice davranmanız, -zulmün devâmına sebep olmadığı takdirde- elbette daha güzeldir:

149- Açık veya gizli bir iyilik yaptığınızda, ya da size yapılan **bir kötülüğü bağışladığınızda,** bilin ki, Allah da sizi affedecektir. Çünkü **Allah çok bağışlayıcı, çok kudretlidir.**

Ne var ki, bağışlanmayı hak etmeyenler de var:

150-Gerçek şu ki;

1-Allah'ı ve elçilerini tümüyle **inkâr eden** ilah tanımaz, maddeci**ler,**

2-Allah'a inanmakla birlikte, vahiy ve peygamberlik gerçeğini inkâr ederek **Allah ile elçileri arasında ayrım yapanlar,**

3-Ve "Biz Allah'a, elçilerine, kitaplarına meleklerine... iman ederiz; fakat Son Elçiyi ve Kurân'ı kabul etmeyiz, yâni peygamberlerin **bir kısmına inanır, bir kısmını inkâr ederiz!" diyenler,**

4-Ve bazen imana, bazen de inkâra meylederek **bunlar arasında bir yol tutturmak isteyen** İkiyüzlü**ler var ya;**

151-İşte onlar, gerçek kâfirlerin ta kendileridir! Ve kâfirler için, alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır! Buna karşılık:

152-Allah'a ve bütün **elçilerine -aralarında hiçbir ayrım gözetmeden- iman eden** gerçek mümin**lere gelince; Allah onların mükâfâtını elbette verecek** ve bundan önce işledikleri günahlarını affedecek**tir!** Zira **Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.** Bu merhamete nâil olmak dururken;

153-Kitap Ehli, -özellikle de Yahudiler- senin hak Peygamber olduğunu gâyet iyi bildikleri hâlde, sırf işi yokuşa sürmek için, **gökten**

kendilerine ayrıcalık tanıyan özel **bir kitap indirmeni istiyorlar.** Ne küstahça bir davranış! **Onlar**ın övünerek izinden gittikleri ataları da vaktiyle **Mûsâ'dan, bundan daha aşırı isteklerde bulunmuş ve "Allah'ı bize açıkça göster!" diye tutturmuşlardı. Bunun üzerine, zâlimlikleri yüzünden onları** o müthiş **yıldırım çarpıvermişti. Ayrıca onlar, kendilerine** hakîkati gösteren **apaçık mûcizeler gelmiş olmasına rağmen buzağıyı** ilâh **edinmişlerdi. Yine de bütün bunları affetmiş ve** onları eğitip örnek ve öncü bir toplum yapması için **Mûsâ'yı** ilâhî vahiy gibi **üstün bir yetki** ve güç **ile donatmıştık.** Fakat bunun kıymetini bilemediler.

154-Yine bir zamanlar **kendilerinden söz almak üzere,** antlaşmayı bozdukları takdirde doğabilecek vahim sonuçları belleklerinde hep canlı tutmaları için **Sînâ dağını tepelerine** yıkılacakmış gibi **kaldırmıştık.** Fakat yine de sözlerinde durmadılar. **Yine** bir defasında **onlara, "**Şu ele geçirdiğiniz şehrin **kapı**sın**dan** kibir ve çalımla değil, **secde ederek,** yâni ilâhî hükümlere boyun eğerek, alçakgönüllü ve saygılı bir şekilde **girin!" demiştik.** Fakat emrimizi alaya aldılar. **Ve** yine **onlardan, "Cumartesi** günü çalışmama **yasağını çiğnemeyin!" diyerek kesin bir söz almıştık.** Fakat bunu da hiçe saydılar.

155-İşte, bunlar sözlerinden döndükleri, Allah'ın âyetlerini inkâr ettikleri, haksız olduklarını bile bile peygamberleri öldürdükleri ve hakikat karşısında inatla direnip, inananlarla güya alay ederek, "Size ve söylediklerinize karşı **kalplerimiz kapalıdır,** ne dediğinizi anlamıyoruz. Sizin yol göstericiliğinize de ihtiyacımız yoktur!"Aslında bizim **kalplerimiz** bilgi ve irfan **dağarcıklarıdır, dedikleri için** cezayı hak etmişlerdir. Hayır iddia ettikleri gibi kalpleri ne kapalı ne de bilgi doludur. Aksine **Allah,** apaçık hakîkati **inkâr ettikleri için kalplerini mühürlemiştir! Bu yüzden, son derece zayıf** ve çürük **bir imana sahiptirler** ve içlerinden gerçekten iman edenin sayısı çok azdır.

156-Evet, hakîkati bile bile **inkâr ettikleri ve Meryem** gibi iffet timsali bir mümineye**,** ağza alınmayacak **çirkin bir iftira attıkları için,**

157-Ve hiç sıkılmadan, **"Biz, Allah'ın elçisi** olduğunu iddia eden **Meryem oğlu İsa Mesih'i öldürdük!" dedikleri için** belâlarını verdik!

Aslında onlar, İsa'yı ne öldürebildiler, ne de çarmıha gerdiler; fakat İsa diye çarmıha gerdikleri, onu Romalılara ihbar edenden başkası değildi. Çünkü bu hâin, ilâhî bir yardım ve mûcize eseri olarak, **onların gözünde** İsa'ya **benzer gösterildi.** Bu yüzden askerler İsa'yı

değil, tıpatıp ona benzetilen bu adamı yakalayıp götürdüler. **Bu konuda** farklı görüşler ileri sürerek **tartışmaya girişenler,** aslında **İsa**'nın çarmıha gerilip gerilmediği **konusunda hep kuşku içindeydiler ve tahminden öte bildikleri bir şey yoktu;** zira İsa'nın düşmanları bile, **onu öldürdüklerinden hiçbir zaman emîn olamamışlardı.** Şu hâlde, İsa çarmıha gerilmedi mi?

158-Hayır; doğrusu Allah, onu düşmanlarının şerrinden koruyup **kendi katına yükseltti.** Zira ilâhî hikmet, İsa'nın kurtarılıp bu yüce makâma yükseltilmesini ve tebliğini tamamladıktan sonra, eceliyle vefât

etmesini gerektiriyordu. Unutmayın ki, **Allah sonsuz kudret ve hikmet sahibidir.**

İsa Peygamber hakkında yanlış inançlara saplanarak onu inkâr edenlere gelince:

159-Gerçek şu ki, ister Yahudiler, ister Hıristiyanlar olsun; **Kitap Ehlinden bir tek kişi bile yoktur ki,** ölüm melekleri gelip ruhunu bedeninden çıkarmaya başladığında, **son nefesini vermeden önce,** İsa'nın ne bir "sahtekâr" ne de "Allah" veya "Allah'ın oğlu" olmadığını; bilakis, Allah'ın kulu ve elçisi olduğunu kabul ederek **ona iman etmiş olmasın.** Ne var ki, gözlerden perdenin kaldırıldığı,

imtihanın sona erdiği bir zamanda ortaya konan bu gecikmiş iman, sahibine hiçbir yarar sağlamayacaktır. **Ayrıca,** herkesin hesâba çekileceği **Diriliş Günü,** bizzat İsa Peygamber, peygamberliğini reddeden Yahudilerden ve kendisini "ilâh" ve "ilahın oğlu" edinen Hıristiyanlardan şikayetçi olarak, **onlar aleyhinde şâhitlik edecektir.**

160-İşte, Yahudilerin târih boyunca işledikleri bu ve buna benzer **zulümleri ve Allah yolundan sapmaları sebebiyledir ki, kendilerine** bir zamanlar **helâl kılınmış bazı güzel nîmetleri** (6-En'âm:146)**onlara haram kıldık.**

161-Ayrıca, kendilerine Tevrat'ta açıkça **yasaklanmış olmasına rağmen fâiz yedikleri ve her türlü hilekârlığa başvurarak insanları sömürdükleri için,** onları alçaklık ve perişanlığa mahkûm ederek hayatın bir çok güzelliklerinden mahrum bıraktık. Âhiretteki cezâlarına gelince: **Onlardan inkâr edenlere, can yakıcı bir azap hazırladık!**

162-Ama Yahudiler arasındaki gerçek ilim sahipleri ve senin etrafında kenetlenen bu **müminler, hem sana indirilen** Kurân âyetlerin**e, hem de senden önce indirilen** vahiy**lere inanırlar.** Evet, **namazlarını güzelce kılan, zekâtlarını veren,**

Allah'a ve âhiret gününe yürekten **inanan** o bahtiyâr**lara muhteşem bir mükâfât vereceğiz.**

163-Ey şanlı Elçi! **Gerçekten Biz, Nûh'a ve ondan sonraki elçilere nasıl mesaj gönderdiysek, işte sana da** yol gösterici ayetlerimizi **gönderdik; tıpkı İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve** sonraki **nesillere; İsa'ya, Eyyüb'e, Yûnus'a, Hârûn'a ve Süleyman'a gönderdiğimiz gibi... Aynı şekilde Davud a.'da** hikmet dolu **Zebur'u bağışladığımız gibi...**

164-Sana bundan **önce** hayat hikayelerini **anlattığımız elçilere ve** kendilerinden **hiç söz etmediğimiz** diğer bütün **elçilere gönderdiğimiz gibi...** Nitekim **Allah, Mûsâ ile** aracısız **konuşmuştu.**

165-Onları, ilâhî nîmetlerle **müjdeleyici ve** gazâb ile **uyarıcı elçiler olarak** gönderdik **ki, bu elçiler**in gelişin**den sonra insanların Allah'a karşı** ileri sürebilecekleri herhangi **bir** özürleri, **bahâneleri kalmasın.** Çünkü **Allah, sonsuz kudret ve hikmet sahibidir.**

Buna rağmen inkârcılar itiraz ediyor, Kurân'ı ısrarla yalanlıyorlar!

166-Ama Allah, sana indirdiği bu Kurân âyetleri **ile şâhitlik eder ki; onu** doğrudan doğruya **kendi ilmiyle indirmiştir!** Kurân erişilemez belâgati, büyüleyici güzellikteki ifadeleri, içerdiği dosdoğru hükümler ve hikmetli öğütlerle, ilâhî bir kelam olduğuna yine bizzat kendisi şahitlik etmektedir. **Ve melekler de buna şâhittir. Zaten şâhit olarak Allah yeter!** Bütün bunlara rağmen;

167-Sana gelen bu son Kitabı **inkâr eden ve** insanları **Allah yolundan çevirenler var ya, işte onlar, derin bir sapıklığa düşmüşlerdir.** Öyle ki;

168-Allah, bile bile **inkâra saplanan ve zulüm ve haksızlık yapan bu insanları hiçbir zaman affetmeyecek ve onları** doğru **yola da iletmeyecektir!**

169-Sadece bir yola iletecek; **cehennemin yoluna! Hem de sonsuza dek orada kalmak üzere! Bu**nu yapmak**, Allah için çok kolaydır.** O hâlde, şu evrensel çağrıya kulak verin:

170-Ey insanlar! Elçimiz Muhammed **size Rabb'inizden hakîkati getirmiştir; o hâlde kendi iyiliğiniz için** onun tebliğ ettiği bu Kitaba **iman edin! Şâyet inkâr edecek olursanız,** ne Allah'a zarar verebilirsiniz, ne de inananlara, yalnızca kendinizi ateşe atmış olursunuz, o kadar! Unutmayın ki, **göklerde ve yerde olan her şey, Allah'ındır ve Allah,** her şeyi **bilendir,** yerli yerince **hüküm verendir.**

171- Ey İsa'ya ve İncil'e inandığını iddia eden **Kitap Ehli! Sakın** İsa peygamberi ilâhlık mertebesine yücelterek **dininizde taşkınlık etmeyin! Allah hakkında** "O çocuk

edinmiştir!” veya “İsa’nın sûretinde yeryüzüne inmiştir!” gibi **gerçek dışı iddialarda bulunmayın! Çünkü Meryem oğlu İsa Mesih** ne Allah’tır, ne de Allah’ın oğlu; o **ancak, Allah’ın** diğer elçileri gibi **bir elçisi, Meryem’e** “Ol!” emriyle **ilettiği kelimesi ve** diğer bütün insanlar gibi **O’nun tarafından** yaratılmış olan bir can, **bir ruhtur. Şu hâlde,** ey Hıristiyanlar! **Allah’a ve** bütün **elçilerine iman edin; “**Allah **üç** ayrı unsurdan oluşan bir bütün**dür” demeyin, kendi iyiliğiniz için** gelin bu teslis, üçleme inancından **vazgeçin! Allah, ancak tek bir ilâhtır! Çocuk edinmek O’nun yüceliğine, şânına yakışmaz!** Çünkü **göklerde ve yerde ne varsa,** zaten **hepsi O’nundur.**

Öyleyse, bir tek Allah'a iman edin ve sâdece O'na güvenin. Zira her konuda güvenilir bir **vekil olarak, Allah yeter!**

172-Ey Hıristiyanlar! Sizin neredeyse ilâhlık mertebesine yücelttiğiniz **İsa Mesih, Allah'ın bir kulu olmaktan asla gocunmaz,** bilakis bundan şeref duyar; Allah'a **en yakın melekler de öyle.** O hâlde, **her kim kibre kapılarak O'na kulluktan kaçınacak olursa,** şunu iyi bilsin ki, Diriliş Gününde Allah **hepsini huzurunda toplayacaktır:**

173-İşte o gün Allah, **iman edip doğru ve yararlı işler yapanlara mükâfâtlarını tastamam verecek ve lütfedip çok daha fazlasını bağışlayacaktır. Kibre kapılıp** Allah'a kulluk etmekten **kaçınanlara gelince; onları da can yakıcı bir azâba mahkûm edecektir!** İşte o zaman zâlimler, kendilerini **Allah'a karşı** koruyabilecek **ne bir dost bulabilecekler, ne de bir yardımcı!** O hâlde, evrensel çağrıya kulak verin:

174- Ey insanlar! İşte size Rabb'inizden apaçık **bir delil** olarak Muhammed Peygamber **geldi ve işte size, aydınlatıcı bir ışık** olan Kurân'ı **gönderdik!**

175-Artık her kim Allah'a iman eder ve O'nun bu Son Kitabı**na sımsıkı sarılırsa,** Allah **onları** sonsuz **lütuf ve rahmetiyle kuşatacak ve kendisine ulaşan dosdoğru bir yola iletecektir.**

Bu Kitabın, hayatı tüm cepheleriyle aynı anda kuşattığını ve insanı ruhsal, fiziksel, bireysel ve toplumsal yönleriyle iç içe bir bütün olarak ele aldığını göstermek üzere, iman ve ahlâk prensiplerinin hemen ardından, hukûkî bir düzenleme ile sûre sona eriyor:

Sûrenin on ikinci âyetin son kısmında, ana bir kardeşlerin durumu ele alınmıştı. Ana-baba bir veya baba bir kardeşlerin mirastan alacağı paya gelince:

176-Ey Peygamber! **Senden** miras konusunda ek **açıklama yapmanı istiyorlar. De ki: "Allah, kelâle** -yâni, babası ve çocuğu olmayan kişi- **hakkındaki hükmünü açıklıyor:** Bu durumda olan **bir kişi, geride hiç çocuk bırakmadan ölürse;**

1-Tek bir kız kardeşi varsa, kız kardeş **mirasın yarısını alır.**

2-Kız kardeşin çocuk bırakmadan ölmesi hâlinde ise, tek varis olan **erkek kardeş mirasın tamamını alır.**

3-Eğer ölen kişinin **iki** veya daha fazla **kız kardeşi varsa, onlar mirasın üçte ikisini paylaşırlar.**

4-Eğer mirasçılar **erkek ve kız kardeşlerden oluşursa, o zaman bir erkek, iki kızın alacağı payı alacak** şekilde mirası aralarında paylaşırlar.

İşte Allah, adâletten ayrılıp **sapmamanız için size** hükümlerini böyle ayrıntılı olarak **açıklıyor.** Unutmayın; **Allah, her şeyi** en mükemmel şekilde **bilendir.**